Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šterusy 2007 – 2017

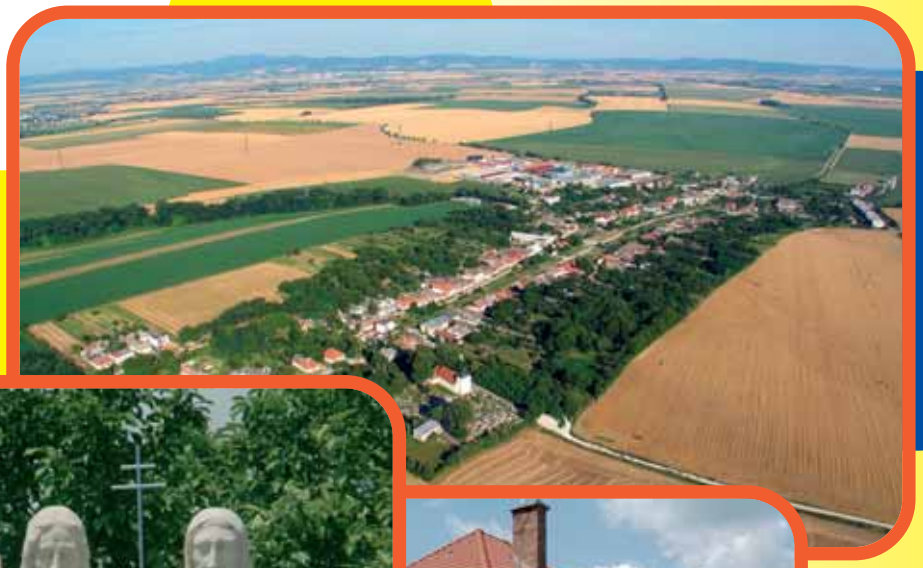

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šterusy 2007 – 2017

Zadávateľ:	Obec Šterusy
Spracovateľ:	Priatelia Zeme-CEPA v spolupráci s pracovnou skupinou obce Šterusy
Spracovateľský kolektív:	
Hlavný koordinátor:	Ing. Katarína Lukáčová
Pracovná skupina:	Ing. Hornáková Anna, Lackovič Marián Madunická Mária Madunická Iveta Klieštik Marián Haberlová Milena Dovičičová Daniela Zervanová Oľga Dobrodenková Marta Kováč Stanislav Vacula Andrej Kováč Ján Šimo Jaroslav Rácová Lenka Jankovič Slavomír Vatrt Jaroslav
Spolupracovníci:	Juraj Zamkovský Mgr. Vlasta Körnerová RNDr. Jana Ružičková Mgr. Barbora Černušáková
Design:	Riki Watzka, www.rwdesign.sk

Obsah

Obsah 1

Úvod 2

Metodika prípravy PHSR 3

Časť prvá: Stručná charakteristika obce 5

Analýza SWOT 7

Strom problémov 10

Časť druhá: Vízia obce v roku 2017 12

Stratégia rozvoja obce Šterusy do roku 2017 13

Časť tretia: Akčný plán na rok 2007 17

Ako zabezpečiť realizáciu PHSR 19

Ako hodnotiť úspešnosť programu 20

Nadväznosť PHSR na iné koncepčné dokumenty 22

Príloha: Situačná analýza 24

Literatúra 48

Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Šterusy je strednodobý rozvojový plán obce vypracovaný na roky 2007 až 2017. Jeho účelom je načrtnúť taký smer rozvoja, s ktorým budú jej obyvatelia spokojní a zároveň zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce bez ohľadu na to, kto je momentálne starostom či poslancom v obecnom zastupiteľstve.

Ako spracovatelia tohto materiálu sme si preto dali záležať na tom, aby sa na príprave PHSR mohol vo všetkých fázach zúčastňovať každý, kto prejavil záujem. Dbali sme o to, aby sme celý proces umelo neurýchľovali, aby boli občania vopred a dostatočne informovaní o všetkých pracovných stretnutiach aj o procese, aby mal každý možnosť vyjadriť svoj názor a aby sa názory ľudí dôsledne zapracovávali.

PHSR, ktorý držíte v rukách, by teda mal vyjadrovať predstavy aktívnych občanov Šterús o smerovaní vašej obce. Veríme, že to nebude iba materiál „do šuplíka“, ale praktická a užitočná pomôcka pre všetkých, ktorým na kvalite života v Šterusoch záleží. Snažili sme sa ho formulovať vecne a čo najzrozumiteľnejšie.

V prvej, *analytickej* časti nájdete stručnú charakteristiku obce, analýzu SWOT (prehľad silných a slabých stránok Šterús a príležitostí a rizík pre rozvoj obce) a náčrt „stromu“ aktuálnych problémov. Sem patrí aj rozsiahlejšia situačná analýza, ktorú sme však z praktických dôvodov zaradili ako prílohu.

Druhá, *strategická* časť obsahuje víziu rozvoja obce do roku 2015 a stratégiu na jej uskutočnenie.

Tretia, *implementačná* časť pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom na prvý rok 2007 a návrhu finančného a organizačného zabezpečenia. Koncom roka 2007 je potrebné vyhodnotiť plnenie tohto akčného plánu a pripraviť nový akčný plán na ďalšie dva roky. Nájdete tu aj návrh postupu pri realizácii PHSR a indikátory, ktoré vám umožnia merať dosiahnutý pokrok.

PHSR splní svoj účel iba vtedy, keď bude obec postupovať podľa neho. Keď sa to nebude dariť, niekde je chyba – buď sa zmenili východiskové podmienky, z ktorých plán vychádzal (a vtedy treba PHSR aktualizovať) alebo robia chybu tí, čo sú zodpovední za realizáciu naplánovaných projektov (a treba „pridať paru“). Ak nezabezpečíte monitorovanie plnenia PHSR, tento dokument stratí pre vašu obec ďalší význam.

Chceme ešte poznamenať, že PHSR nie je pre obec záväzným dokumentom. V tom sa líši napríklad od územného plánu. PHSR však nadväzuje na ďalšie koncepčné dokumenty, ktoré sa týkajú obce a mal by byť podkladom pre vypracovanie budúceho územného plánu. PHSR bol zároveň jedným z východiskových materiálov pre vypracovanie spoločnej rozvojovej stratégie Mikroregiónu nad Holeškou, ktorého sú Šterusy súčasťou.

Ing. Katarína Lukáčová, Priatelia Zeme – CEPA,
koordinátorka autorského tímu

Metodika prípravy PHSR

Príprava PHSR obce Šterusy vychádzala z metodiky vypracovanej organizáciou Priatelia Zeme-CEPA. Jej cieľom bolo zabezpečiť otvorenosť tohto procesu, účasť verejnosti a predísť tak príprave PHSR „od stola“ a bez účasti verejnosti. Celý proces trval 14 mesiacov a po dohode s obcou ho koordinovali a organizačne zabezpečovali Priatelia Zeme-CEPA.

Proces pozostával z troch fáz.

Počas prvej fázy (júl – september 2004) sa Priatelia Zeme – CEPA a vedenie obce dohodli na spôsobe, akým bude verejnosť informovaná o všetkých krokoch. Za informačné nástroje boli určené obecný rozhlas a obecné informačné tabule na najfrekventovanejších miestach v obci. V tejto fáze vznikla obecná pracovná skupina zložená zo zástupcov obce a z jej aktívnych obyvateľov. Úlohou obecnej skupiny bolo poskytovať podnety pre prípravu čiastkových podkladových materiálov a pripomienkovať ich. Pre členov obecnej skupiny bol zorganizovaný úvodný seminár o celom procese. Pred jeho spustením bola o procese informovaná verejnosť.

V druhej fáze (september 2004 – august 2005) sa postupovalo nasledovne: po konzultáciách s obecnou skupinou a po zbere podkladových materiálov bola vypracovaná prvá verzia každej kapitoly PHSR. Spolu s výzvou bola každá kapitola v obci zverejnená a verejnosť ju mohla pripomienkovať. Po uplynutí lehoty na pripomienkovanie sa stretla obecná pracovná skupina (stretnutie bolo vždy otvorené pre verejnosť a inzerované vopred), aby prediskutovala pripomienky, ktoré potom spracovateľský tím zapracoval do druhej verzie príslušnej kapitoly. Tá bola taktiež zverejnená, spolu s informáciou o tom, aký krok a prečo v procese nasleduje ďalej. V prípade, že spracovateľ neobdržal zásadné pripomienky, bola druhá verzia považovaná za konečnú. Takýmto spôsobom boli vypracované kapitoly situačná analýza, analýza SWOT, stratégia rozvoja aj akčný plán.

Pracovná skupina obce Šterusy

Po vypracovaní návrhu stratégie sa Priatelia Zeme-CEPA rozhodli pre zaradenie dodatočného kroku, akejsi „skúšky správnosti“ dovtedajšieho postupu: spolu s obecnou skupinou vypracovali strom problémov obce a ich možných riešení a následne aj tzv. logickú maticu. Na základe týchto materiálov potom upravili stratégiu aj akčný plán.

Hotový PHSR bol predložený obecnému zastupiteľstvu na schválenie a obec sa tak môže prihlásiť k naplánovaným záväzkom a môže ich začať napĺňať.

Obec Šterusy sa rozhodla informovať verejnosť o hlavných bodoch PHSR aj formou stručných letákov, ktoré obdrží každá domácnosť. Kompletný PHSR bude zverejnený aj na internetovej stránke obce.

Stručná charakteristika obce

Chotár Šterús patril od praveku medzi najosídlenejšie oblasti Slovenska. Dôvodom bola výhodná poloha, dobrá klíma a vhodné hydrogeologické pomery. Šterusy zažili vpád Tatárov v 13. storočí, neskorší osmanský vpád v 17. storočí spôsobil výrazný pokles počtu obyvateľov. V priebehu 19. storočia postihlo obec niekoľko veľkých požiarov, ktoré ju zakaždým takmer celú zničili.

Pri asanácii jedného z domov objavili začiatkom 80. rokov viac ako 5-tisíc strieborných mincí. Zbierku, ktorá vážila 3,265 kg tvorili najmä uhorské denáre a oboly a poľské, pruské a sedmohradské groše zo 16. a 17. storočia. Dnes sú mince uložené a vystavené v Balneologickom múzeu v Piešťanoch.

Šterusy boli v rokoch 1975 až 1991 pričlenené k mestu Vrbové. Znamenalo to pozastavenie výstavby a ďalšieho rozvoja obce na desať rokov. Situácia sa zmenila až v roku 1980, keď bola znovu povolená výstavba. Tento stav však poznačil jej rozvoj a dôsledky sa prejavujú dodnes. V Šterusoch chýbajú služby – sú tu dva obchody, bistro a reštaurácia. Hoci Šterusy nemajú špeciálne zariadenie, obec zabezpečuje opatrovateľskú službu pre zdravotne postihnutých a starších ľudí.

Kľúčovým zamestnávateľom je Poľnohospodársko-výrobno-obchodné družstvo Kočín, v ktorom pracuje takmer 80 ľudí. Hoci Šterusania tvoria len štvrtinu zamestnancov, príjmy z jeho činnosti tvoria dôležitú časť obecného rozpočtu. Družstvo bolo založené v roku 1957 a okrem chovu hovädzieho dobytka, ošípaných, ovcí a koní, pestovania kukurice, krmovín, repy, čakanky, vlastní baňu na piesok. Samostatne hospodáriaci roľníci v Šterusoch nepôsobia. Ďalším zamestnávateľom je výrobca pletív – firma Haberl, ostatní práceschopní obyvatelia dochádzajú do Vrbového a Piešťan. V obci je pomerne nízka – zhruba 4 percentná – nezamestnanosť, no takmer polovicu z nich tvoria tvoria mladí ľudia vo veku do 29 rokov. Najpočetnejšie zastúpenou skupinou nezamestnaných sú ľudia so základným vzdelaním a vyučení bez maturity.

Šteruský spoločenský život sa sústreďuje v centre dediny, kde stojí aj kultúrny dom. Jeho spoločenskú sálu obyvatelia využívajú na oslavy, spoločenské zábavy a príležitostné spoločenské akcie. V klubovni bola zriadená počítačová miestnosť s pripojením na internet. V kultúrnom dome je aj obecná knižnica. Budova však bola postavená v roku 1972 a potrebuje celkovú rekonštrukciu, najmä okien, rozvodov, strechy a fasády. Športuchtiví Šterusania môžu využívať basketbalové ihrisko a futbalové ihrisko.

Šteruskú malotriedku navštevuje jedenásť žiakov, na druhý stupeň základnej školy deti dochádzajú do Vrbového. V škole majú prístup na internet, ktorý môže využívať aj širšia verejnosť. V budove školy je učiteľský byt, čo azda trochu pripomína životopisné údaje nejedného predstaviteľa slovenského literárneho realizmu, o to viac, že učiteľ a učitelia materskej školy patria k najaktívnejším obyvateľom obce. Venujú sa aj mimoškolskej činnosti a starostlivo pripravujú s deťmi programy pre spoločenské podujatia.

Záujem o veci verejné sa v obci usilujú prebudiť aj poslanci zastupiteľstva. Pôsobí tu tiež niekoľko spolkov a záujmových organizácií. Folkový festival, ktorý vždy v októbri organizuje neformálne združenie Chaotik, je známy v širšom okolí. Dedina má aj country skupinu Neznámi a tanečnú skupinu Šteryland. Folklórne tradície sa snaží udžiavať najmä ženský spolok

a detská spevácka skupina Vretienko. V Šterusoch pôsobí aj kostolný zbor so svojským názvom – TACHZ, teda Totálne amatérsky chrámový zbor. Napriek úsiliu jednotlivcov, činnosť spolokov z roka na rok upadá. Nezáujem o spoločenské dianie nie je len dôsledkom nedostatku voľného času. Je aj daňou za dlhoročnú absenciu práce s mladou generáciou v období, kedy bola zastavená výstavba a rozvoj obce. Dobrovoľné darcovstvo krvi v obci propaguje Červený kríž. Jeho členovia sa tiež zapájajú do organizovania spoločenských a športových podujatí. Obec spolu s materskou a základnou školou každoročne usporadúva detský karneval, oslavy Dňa žien a Dňa detí, sviatok Cyrila a Metoda, Mikuláša, júlové hody na sviatok Márie Magdalény, ale aj posedenia s dôchodcami a nedeľné futbalové turnaje.

Dedine dominuje renesančný kostol na návrší a zvonica. Domy v tvare L s odkvapmi do ulice postupne nahrádzajú dvojpodlažné obydlia s plochými strechami, čím dedina stráca pôvodný ráz. Ponúkanie pozemkov na investičné akcie zatiaľ komplikuje fakt, že väčšinu z nich užíva poľnohospodárske družstvo Kočín. Malá časť domov je už niekoľko rokov neobývaná a chátra. V obci existuje potenciál využitia odpadu z poľnohospodárskeho družstva ako biopaliva.

Spojenie s okolitými obcami aj mestami obyvateľom Šterús dostatočne zabezpečuje autobusová doprava. Obec je plne plynofikovaná a väčšina obyvateľov je napojená aj na vodovod – zdroj pitnej vody je Chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty. Šterusy nemajú vybudovanú vlastnú čističku odpadových vôd a pripravujú výstavbu kanalizačnej siete. V súčasnosti majú domácnosti vlastné žumpy, no väčšinou ich vypúšťajú do dažďovej kanalizácie, na polia či do záhrad. Znečisťujú tak spodné vody v celej spádovej oblasti.

V obci dnes prevládajú poľnohospodárske pozemky, ktoré tvoria viac ako polovicu jej územia. V porovnaní so zvyškom Mikroregiónu nad Holeškou však ide o pomerne lesnatú dedinu. V porastoch pozdĺž Šteruského potoka možno natrafiť na vŕby, jasene, jelše, hloh, bazu či bršlen. Smerom do dediny boli vysadené agáty, slivky, orechy a čerešne.

Hoci Šterusy nemajú významné kultúrne pamiatky, v ich okolí sú zaujímavé prírodné útvary, ktoré môžu lákať turistov. V katastri obci leží prírodná rezervácia Orlie Skaly a prírodná pamiatka Jaskyňa Veľká Pec. Ide o archeologickú lokalitu s výskytom skamenelín ako jaskynný medveď, hyena, divý kôň, mamut či sob. Mikroregión nad Holeškou pripravuje projekt obnovy čerešňových ciest a vytvorenia cyklotrás. Naň by mali nadväzovať turistické trasy v Chránenej krajinnej oblasti Malé Karpaty, na úpätí ktorej Šterusy ležia.

Analýza SWOT

Analýza SWOT je praktický nástroj na hodnotenie konkrétneho územia a aktivít, ktoré sa v ňom uskutočňujú. Skratka SWOT je odvodená z anglických slov ***S**trenght* = silné stránky, ***W**eaknesses* = slabé stránky, ***O**pportunities* = príležitosti, ***T**hreats* = ohrozenia. Silné a slabé stránky opisujú stav obce a týkajú sa najmä jej minulosti a prítomnosti. Príležitosti a ohrozenia sa týkajú vonkajších faktorov a majú skôr väzbu na budúcnosť.

Analýza SWOT umožňuje hľadať odpovede na tieto otázky:

- Ako zachovať prípadne rozvíjať silné stránky obce?
- Ako odstraňovať prípadne eliminovať jej slabé stránky?
- Ktoré z budúcich príležitostí možno využiť pre jej ďalší rozvoj?
- Akými aktivitami možno čeliť očakávaným ohrozeniam ďalšieho rozvoja obce?

SILNÉ STRÁNKY

- Postupný prírastok mladých rodín
- Vybudovaná infraštruktúra pre výstavbu IBV
- Blízkosť CHKO Malé Karpaty a atraktívneho prírodného prostredia
- Aktívna mimoškolská činnosť ZŠ a MŠ
- Hudobná country skupina a aktívna skupina obyvateľov
- Internet dostupný pre širokú verejnosť
- Udržiavané poľné cesty (cyklotrasy -spevnené a so stromovou výsadbou)
- Blízkosť Piešťan – potenciál pre zamestnanosť
- Činnosť poľnohospodárskeho družstva sa sústreďuje do Šterús
- Obmedzené postreky na poliach v blízkosti CHKO (nižšia miera znečistenia vôd a ovzdušia)

SLABÉ STRÁNKY

- Veľa neobývaných a chátrajúcich domov (cca 30%)
- Majetkoprávne nevysporiadané pozemky vhodné pre IBV
- PVOD má v nájme väčšinu pozemkov vhodných pre rozvoj obce
- Slabá starostlivosť domácností o predzáhradky
- Nevyhovujúci vzhľad centra obce
- Pomalý prírastok detí
- Nedostatočná sieť služieb
- Takmer žiadne možnosti pre zamestnanie v obci
- Obec je postavená na vode, niektoré domy majú dlhodobé problémy s vlhnutím domov
- Nevyhovujúci stav miestnych ciest a absencia chodníkov
- Upadajúci záujem o spoločenský život v obci
- Slabá informovanosť obyvateľov o dianí v obci
- Znečisťovaná podzemná voda a potoky vypúšťaním septikov a odpadu z hospodárskych aktivít (nie je vybudovaná kanalizácia ani ČOV v obci)
- Divoké skládky v katastri obce
- Nevyhovujúci stav korýt potokov, silná vodná erózia
- Nedostatočná ochrana pred povodňami a zosunom pôdy
- Vymiznuté pôvodné živočíšstvo v katastri obce (sysle, pijavice, apod.)

PRÍLEŽITOSTI

- región je oprávnený na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ
- podporné programy pre rozvoj cezhraničnej spolupráce s Rakúskom, Maďarskom a Českom
- možnosť spoločných aktivít a projektov na úrovni Mikroregiónu nad Holeškou a Združenia miest a obcí
- podporné programy pre rozvoj malého a stredného podnikania a cestovného ruchu
- podpora agroenvironmentálnych programov (vrátane ovocinárstva a sadovníctva) zo strany štátu a EÚ
- podpora pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie, v oblasti separácie odpadu a kompostovania, zachovania diverzity a rozmanitosti kultúrneho, historického a prírodného dedičstva zo strany štátu a EÚ
- potenciál pre rozvoj cestovného ruchu: atraktivity (čerešňové cesty, CHKO), blízkosť kúpeľného strediska
- postupné znižovanie administratívnej záťaže vo verejnej správe a rast príjmov do obecných rozpočtov
- silní partneri pri príprave rozvojových programov

OHROZENIA

- zhoršovanie ekonomickej situácie na Slovensku a rast nezamestnanosti
- migrácia mladých a vzdelaných ľudí za prácou do zahraničia a miest
- škrty verejných výdavkov zo strany štátu na podporné rozvojové programy
- neochota obcí spolupracovať v rámci Mikroregiónu nad Holeškou a Združenia miest a obcí
- rast administratívnej záťaže obcí
- nedostatok finančných zdrojov obce
- nejednotný postoj obecného zastupiteľstva pri rozhodovaní o rozvojových zámeroch obce
- nezáujem obyvateľov o veci verejné kvôli klesajúcej životnej úrovni a rastúcemu vplyvu televízie
- rastúci vplyv obchodných centier na kúpyschopné obyvateľstvo
- Pokles pôrodnosti
- Zaplavenie spodnej časti obce potokom
- Havária JE Bohunice
- Zánik PD Kočín

Strom problémov

Strom problémov znázorňuje existujúce problémy obce, ako ich vnímali občania Šterús, a najmä ich hierarchiu. Z obrázka je možné ľahko vyčítať, ktoré z nich sú príčinami iných – hlbších a závažnejších – problémov.

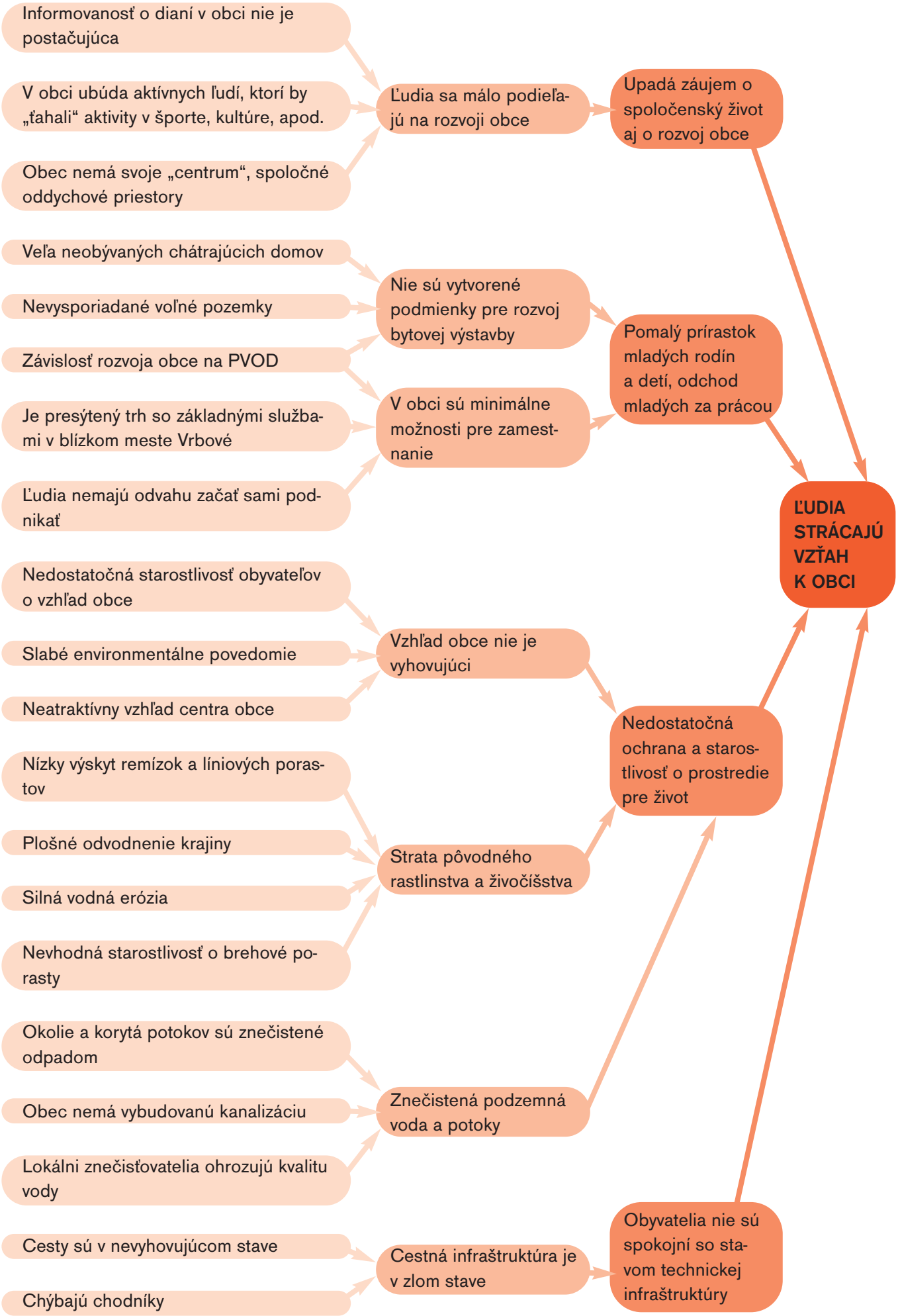
Informovanosť o dianí v obci nie je postačujúca
V obci ubúda aktívnych ľudí, ktorí by „ťahali“ aktivity v športe, kultúre, apod.
Obec nemá svoje „centrum“, spoločné oddychové priestory
Ľudia sa málo podieľajú na rozvoji obce
Upadá záujem o spoločenský život aj o rozvoj obce
Veľa neobývaných chátrajúcich domov
Nevysporiadané voľné pozemky
Nie sú vytvorené podmienky pre rozvoj bytovej výstavby
Závislosť rozvoja obce na PVOD
Je presýtený trh so základnými službami v blízkom meste Vrbové
V obci sú minimálne možnosti pre zamestnanie
Pomalý prírastok mladých rodín a detí, odchod mladých za prácou
ĽUDIA STRÁCAJÚ VZŤAH K OBCI
Ľudia nemajú odvahu začať sami podnikať
Nedostatočná starostlivosť obyvateľov o vzhľad obce
Slabé environmentálne povedomie
Vzhľad obce nie je vyhovujúci
Neatraktívny vzhľad centra obce
Nedostatočná ochrana a starostlivosť o prostredie pre život
Nízky výskyt remízok a líniových porastov
Plošné odvodnenie krajiny
Strata pôvodného rastlinstva a živočíšstva
Silná vodná erózia
Nevhodná starostlivosť o brehové porasty
Okolie a korytá potokov sú znečistené odpadom
Obec nemá vybudovanú kanalizáciu
Znečistená podzemná voda a potoky
Lokálni znečisťovatelia ohrozujú kvalitu vody
Cesty sú v nevyhovujúcom stave
Cestná infraštruktúra je v zlom stave
Obyvatelia nie sú spokojní so stavom technickej infraštruktúry
Chýbajú chodníky

Vízia obce v roku 2017

Vízia je stručná a jasná predstava tých, ktorí žijú v obci, o tom, ako by ich obec mala vyzerať o 10 rokov (to znamená po realizácii PHSR). Tí, ktorí sa podieľali na príprave PHSR v obci Šterusy, sformulovali svoju víziu takto:

Šterusy budú v roku 2017 krásnou a utešenou dedinkou,
bránou Malých Karpát so zachovalou prírodou a školou plnou detí.

Medzi ľuďmi bude vládnuť spolupatričnosť a láskavosť,
ktorú budú závidieť všetci navôkol.

Stratégia rozvoja Šterús do roku 2017

Stratégia je plán, ktorý ukazuje riešenia existujúcich problémov (pozri strom problémov). Ak je stratégia dobrá, mala by jej realizácia o 10 rokov viesť k naplneniu vízie o budúcnosti obce.

Poznámka: **Strategický cieľ** vyjadruje dlhodobý efekt navrhnutej stratégie zo širšieho spoločenského pohľadu. **Čiastkové ciele** vyjadrujú prínos stratégie po jej realizácii z pohľadu obyvateľov Šterús. Strategické aj čiastkové ciele neraz v značnej miere ovplyvňujú rôzne vonkajšie faktory. **Výsledky** sú konkrétne merateľné produkty stratégie – ich dosiahnutie je v rukách tých, čo sú zodpovední za realizáciu stratégie. **Aktivity** sú konkrétne úlohy, ktoré je potrebné urobiť, aby sa dosiahli naplánované výsledky.

Čiastkové ciele	Výsledky	Aktivity
Vytvárať podmienky pre rozvoj spoločenského života v obci	Zlepšiť informačný systém obce smerom k občanom	• Prieskum verejnej mienky za účelom zistenia nedostatkov v informačnom systéme a nedostatkov v komunikácii obecného úradu • Návrh zlepšení informačného systému obce v spolupráci s obecným zastupiteľstvom • Realizácia jednotlivých foriem informovanosti občanov o dianí na obecnom úrade a v obci
	Podpora aktívnych obyvateľov obce	• Podpora občianskych iniciatív zo strany obecného úradu • Spolupráca obecného úradu s občianskymi iniciatívami a aktívnymi obyvateľmi pri rozvoji obce
	Vybudovať spoločné oddychové priestory pre verejnosť a zrekonštruovať centrum obce	• Štúdia uskutočniteľnosti pre projekt oddychových priestorov, parku a športovísk • Realizácia projektu podľa odporúčaní v štúdii uskutočniteľnosti.
Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj bývania	Vytvoriť podmienky a podporiť rozvoj bývania v obci	• Návrh opatrení na riešenie obnovy chátrajúcich objektov • Vysporiadanie majetkoprávnych vzťahov pozemkov v intraviláne obce • Spolupráca s PVOD Kočín pri riešení bytovej výstavby a predaj voľných pozemkov • Štúdia uskutočniteľnosti pre projekt vybudovania inžinierskych sietí pri voľných pozemkoch • Realizácia projektu podľa štúdie uskutočniteľnosti
	Zabezpečiť finančné zdroje pre investície obce	• Finančný audit hospodárenia obce • Detailný finančný plán hospodárenia obce v zmysle akčného plánu obce
Využiť miestny ľudský potenciál pre rozvoj obce	Zabezpečiť informovanosť o možnostiach podnikania a zabezpečiť odbornú pomoc pri začatí podnikania v rámci MR nad Holeškou	• Propagácia možností podnikania (pozitívne príklady) v rámci MR nad Holeškou • Spoločné kurzy a školenia pre potenciálnych drobných podnikateľov v rámci MR nad Holeškou • Odborná pomoc pre podnikateľov v rámci MR nad Holeškou (daňové poradenstvo, účtovníctvo, personálna agenda, právne poradenstvo, apod.)
	Nájsť rezervy poskytovania služieb a obchodu v susedných obciach v rámci MR nad Holeškou	• Prieskum potrieb obyvateľov obce • Prieskum podnikateľského potenciálu v obci • Vytvorenie mapy služieb poskytovaných v jednotlivých obciach a nájsť možné rezervy • Koncepcia rozvoja podnikania v obci ako súčasť mikroregionálnej koncepcie
	Vytvoriť podmienky pre podporu podnikania v oblasti poľnohospodárstva, pestovateľstva a sadovníctva	• Vytvorenie systému podpory podnikateľských subjektov, ktoré pôsobia v obci a zamestnávajú miestnych obyvateľov.

	Čiastkové ciele	Výsledky	Aktivity
Aby Šterusanom znova záležalo na svojej obci	Zvýšiť kvalitu životného prostredia v obci	Zatraktívniť vzhľad obce	• Realizácia opatrení na zvýšenie záujmu obyvateľov o starostlivosť o svoje predzáhradky a záhrady • Návrh a realizácia systému environmentálnej výchovy obyvateľstva v spolupráci so zastupiteľstvom, ZŠ a MŠ a PVOD • Motivačný program pre obyvateľov za účelom zvýšenia záujmu o separáciu odpadu a o životné prostredie
		Obnoviť pôvodné rastlinstvo a živočíšstvo	• Vypracovanie dokumentácie miestneho ÚSES v spolupráci s MR nad Holeškou • Vypracovanie a realizácia projektu udržateľného/integrovaného manažmentu dotknutej časti povodia Váhu v spolupráci s MR nad Holeškou • Starostlivosť o krajinu na základe odporúčaní ÚSES
		Zvýšiť kvalitu vodného zdroja a potokov a rozšíriť separáciu odpadu	• Rozšírenie separácie odpadu so zapojením ZŠ a PVOD • Štúdia uskutočniteľnosti pre projekt vybudovania splaškovej kanalizácie a rekonštrukcie vodovodu • Realizácia projektu podľa odporúčaní v štúdii uskutočniteľnosti • Využitie biologického odpadu z PVOD Kočín vo forme alternatívnych zdrojov energie
	Zlepšiť stav cestnej infraštruktúry v obci	Skvalitniť cestnú sieť v obci	• Spracovanie auditu stavu a potrieb cestnej siete a chodníkov • Vypracovanie projektovej a stavebno-technickej dokumentácie, zabezpečenie finančných zdrojov • Rekonštrukcia obecných ciest a výstavba nových chodníkov

Akčný plán na rok 2007

Akčný plán je krátkodobý plán (obyčajne na obdobie jedného až dvoch rokov), ktorý určuje konkrétne kroky obce pri plnení PHSR s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Preto je potrebné ho pravidelne aktualizovať.

Plnenie akčného plánu bude zabezpečovať realizačná pracovná skupina (podrobnosti o jej úlohe sú uvedené v ďalšej kapitole). Z množstva aktivít naplánovaných na obdobie nadchádzajúcich desiatich rokov, ktoré sú uvedené v predchádzajúcej tabuľke, si obecná pracovná skupina v Šterusoch do prvého akčného plánu vybrala nasledovné prioritné aktivity:

Aktivita	Zodpovedný	Partneri	Cieľová skupina	Kroky	Časový harmonogram	Rozpočet	Zdroj financií
Kanalizácia a koreňová čistička odpadových vôd	Starosta obce		Obyvatelia obce	1.Príprava projektovej dokumentácie 2. Majetkoprávne vysporiadanie pozemkov	2007-2008	500.000,-	Finančný mechanizmus EHP Rozpočet obce
Rekonštrukcia materskej škôlky	Starosta obce	Rodičia detí	Deti v MŠ	1.Príprava projektovej dokumentácie 2.Realizácia projektu	2007-2008	V zmysle projektu	Rozpočet obce Fondy EÚ
Obnova pamätihodností – oprava Centrálneho kríža	Starosta obce	VÚC Trnava	Obyvatelia a návštevníci obce	Realizácia projektu	2007	48.000,- Sk	VÚC Trnava
Výstavba bytového domu	Starosta obce	Obyvatelia obce	Mladí obyvatelia obce	1. Dotazníkový prieskum záujmu 2. Príprava projektu 3. Vysporiadanie pozemku 4. Príprava žiadosti o podporu 5. Realizácia projektu	2007-2008	V zmysle projektu	ŠFRB Vlastné zdroje
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Starosta obce		Obyvatelia a návštevníci obce	1.Vypracovanie projektu pre podporu z fondov EÚ 2.Realizácia projektu	2007-2008	6.050 mil. Sk	Fondy EÚ Rozpočet obce
Rekonštrukcia kultúrneho domu	Starosta obce		Obyvatelia obce	Realizácia projektu – výmena okien, zateplenie, vymaľovanie interiéru a fasády	2007-2008	347.000,- Sk	VÚC MF SR Rozpočet obce
Rekonštrukcia oddychovej zóny v centre obce	Starosta obce	Obyvatelia obce	Obyvatelia obce	Realizácia projektu	2007-2008	80.000,- Sk	POD Rozpočet obce
Rekultivácia školskej záhrady	Starosta obce	ZŠ, MŠ	Deti ZŠ, MŠ	Úpravy záhrady a výsadba	2007-2008	40.000,- Sk	Rozpočet obce
Rekonštrukcia Mariánskeho stĺpa	Starosta obce		Obyvatelia a návštevníci obce	Pamiatková rekonštrukcia	2007-2008	258.230,- Sk	MK SR Rozpočet obce
Obnova kultúrnych tradícií 5. júla	Starosta obce p. Hornáková	Farský úrad	Obyvatelia a návštevníci obce	Zorganizovanie spoločenského podujatia	2007-2008	10.000,- Sk	Rozpočet obce Sponzorské dary
Country festival	p. Šimo	Chaotik	Obyvatelia a návštevníci obce	Zorganizovanie kultúrneho podujatia	2007-2008	30.000,- Sk	VÚC Sponzorské dary
Športový deň	p. Kubica	Telovýchovná jednota, SFZ	Obyvatelia a návštevníci obce	Zorganizovanie športových podujatí a turnajov	2007-2008	30.000,- Sk	Rozpočet obce Sponzorské dary

Organizovanie kultúrnych podujatí	p. Shotertová p. Potroková p. Nesteš	ZŠ, MŠ	Deti MŠ a ZŠ, matky, seniori, obyvatelia a návštevníci obce	Zorganizovanie detského karnevalu, dňa matiek, podujatia pre dôchodcov, apod.	2007-2008	30.000,- Sk	Rozpočet obce Sponzorské dary
Plynofikácia sociálnych zariadení telovýchovnej jednoty – futbal.	Starosta obce	Telovýchovná jednota	Obyvatelia a návštevníci obce	1.Spracovanie projektu pre podporu z Envirofondu 2.Realizácia projektu	2007-2008	176.000,- Sk	Envirofond, Rozpočet obce
Vybudovanie obecného komposto-viska	Starosta obce	Obyvatelia obce	Obyvatelia obce	Realizácia projektu	2007-2008	177.000,- Sk	Envirofond, Rozpočet obce
Využitie alternatívnych zdrojov energie	PVOD Kočín	Environmentálne organizácie	PVOD Kočín	1.Spracovanie energetického auditu PVOD Kočín 2.Príprava projektovej dokumentácie 3.Spracovanie projektu pre podporu z fondov EÚ 4.Realizácia projektu	2007-2008	V zmysle projektu	Fondy EÚ PVOD Kočín

Ako zabezpečiť realizáciu PHSR

Predpokladom úspešnej realizácie PHSR je dostatok tvorivých ľudí, ktorí majú záujem pomôcť rozvoju svojej obce. Obec by mala využiť entuziazmus ľudí z pracovnej skupiny, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe. Títo aktívni ľudia už preukázali dobrú znalosť miestnych pomerov, možností, obmedzení aj každodenných problémov obce. Aby svoj dnešný elán nestratili, bude treba zabezpečiť, aby dosiahnuté efekty naplánovaných krokov boli viditeľné a aby z nich ľudia mali radosť aj osoh. Je dôležité, aby ľudia videli, že čas a úsilie, ktoré príprave programu venovali, povedie k dosiahnutiu stanovených cieľov.

Druhým predpokladom pre úspech sú jasné pravidlá, podľa ktorých sa bude PHSR realizovať. Je treba určiť zodpovednosť pracovného tímu, pravidlá financovania všetkých naplánovaných projektov, dohodnúť sa na spolupráci s ostatnými partnermi a podobne.

Navrhujeme preto postupovať podľa nasledovných krokov:

1. Tí členovia obecnej pracovnej skupiny, ktorí sú ochotní ďalej sa podieľať na realizácii programu, budú tvoriť jadro realizačného tímu. Obec by mala okrem toho osloviť aj ďalších zástupcov občianskych iniciatív a spolkov, resp. ďalších aktívnych občanov. Vznikla by tak realizačná pracovná skupina (RPS). Kvalitné zloženie a funkčnosť RPS je dôležitým predpokladom pri realizácii jednotlivých projektov.
2. Členovia RPS si určia alebo navrhnú koordinátora, ktorý bude zodpovedný za činnosť RPS a tzv. projektových manažérov – osoby, ktoré budú zodpovedné za realizáciu jednotlivých projektov podľa akčného plánu.
3. Starosta obce predstaví RPS obecnému zastupiteľstvu, ktoré schváli poslanie a zloženie RPS, jej hlavného koordinátora aj projektových manažérov, ich právomoci a úlohy.
4. Obecné zastupiteľstvo a obecný úrad by mal podporovať činnosť RPS, jej koordinátora a projektových manažérov a poskytovať im súčinnosť. Ak to bude žiadúce, obec si môže k spolupráci prizvať aj externých partnerov (organizácie alebo jednotlivcov), prípadne poveriť takýchto partnerov koordináciou realizácie PHSR, jeho monitoringom, hodnotením, atď.
5. Úspešnosť PHSR bude závisieť od monitorovania a hodnotenia dosiahnutého pokroku v pravidelných intervaloch. Za taký interval navrhujeme 6 mesiacov. Monitoring by mala vykonávať osoba poverená obecným zastupiteľstvom, využívajúc pritom indikátory uvedené v nasledujúcej kapitole. Raz za pol roka by teda obecné zastupiteľstvo malo prerokovať stručnú, ale jasnú správu o dosiahnutom pokroku. V prípade potreby by malo prijať vhodné opatrenia.
6. RPS by mala o svojej činnosti a výsledkoch informovať verejnosť prostredníctvom obecnej webovej stránky, informačných tabulí a v mikroregionálnych novinách.
7. Minimálne raz za dva roky je nevyhnutné aktualizovať akčný plán.

Ako bolo spomenuté v úvode, PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý je treba aktualizovať, ak sa výrazne zmenia východiskové podmienky. Je však dôležité, aby hlavné ciele, ktoré si obec určila, svojvoľne nemenili a aby sa neprispôsobovali zmenám na pozícii starostu.

Ako hodnotiť úspešnosť programu

Na hodnotenie úspešnosti celého PHSR bol navrhnutý systém jednoduchých indikátorov. Pre každý cieľ navrhla pracovná skupina konkrétne ukazovatele, ktorými možno merať, či obec postupuje správnym smerom. Čiastočné neúspechy by nemali byť zdrojom sklamania, naopak, mali by byť impulzom k hľadaniu riešení a zdrojom ponaučenia.

Indikátory na meranie stavu životného prostredia

Ukazovateľ	Zdroj overenia	Očakávaný trend/stav
Počet obyvateľov zapojených do environmentálnych programov obce	Štatistika programov (ZŠ)	Rastúci
Počet druhov vytriedeného odpadu	Evidencia odpadového hospodárstva	Rastúci
Hmotnosť jednotlivých druhov vyseparovaného odpadu	Evidencia odpadového hospodárstva	Rastúci
Hmotnosť komunálneho odpadu	Evidencia odpadového hospodárstva	Klesajúci
Rozsah divokých skládok	Evidencia odpadového hospodárstva	Klesajúci, resp. stabilizovaný na 0
Podiel NDV v obci	Evidencia stavu životného prostredia	Rastúci
Počet domácností pripojených na kanalizačnú sieť pripojenú na ČOV	Kolaudačné rozhodnutia, správy o uvedení do prevádzky	Rastúci
Množstvo biologického odpadu z PVOD využívaní ako alternatívny zdroj energie	Evidencia PVOD	Rastúci
Spokojnosť obyvateľov so stavom životného prostredia	Dotazníkový prieskum	Rastúci
Kvalita pitnej vody	Laboratórne rozbory	Rastúci
Dĺžka udržiavaného vodného toku v zmysle projektu udržateľného manažmentu dotknutej časti povodia Váhu	Evidencia stavu životného prostredia v obci a Mikroregióne nad Holeškou	Rastúci

Indikátory na meranie kvality spoločenského života v obci

Ukazovateľ	Zdroj overenia	Očakávaný trend/stav
Spokojnosť obyvateľstva s informovanosťou o dianí na obecnom úrade	Dotazníkový prieskum	Rastúci
Počet návštev na internetovej stránke obce	Štatistika webovej stránky	Rastúci
Spokojnosť obyvateľov s kapacitou a kvalitou kultúrnych, oddychových a športových priestorov	Dotazníkový prieskum	Rastúci
Počet spolkov a združení	Štatistika obce	Rastúci, resp. stabilizovaný
Počet ľudí zapájajúcich sa do organizácie kultúrno-spoločenského života	Evidencia miestnych klubov	Rastúci
Návštevnosť spoločenských podujatí	Evidencia miestnych klubov a spolkov, štatistika obce	Rastúci
Spokojnosť obyvateľov s úrovňou spoločenského života v obci	Dotazníkový prieskum	Rastúci

Indikátory na meranie podmienok pre rozvoj bývania a stabilizácie školských zariadení

Ukazovateľ	Zdroj overenia	Očakávaný trend/stav
Počet chátrajúcich objektov	Štatistika obecného úradu	Klesajúci
Podiel majetkovo-právne vysporiadaných pozemkov	Evidencia nehnuteľností	Rastúci
Počet obyvateľov	Obecná matrika	Rastúci
Počet obyvateľov prichádzajúcich a odchádzajúcich z obce (migračné saldo)	Obecná matrika	Stabilizovaný
Počet nových bytových jednotiek	Kolaudačné rozhodnutia, správy o uvedení do prevádzky	Rastúci, resp. podľa odporúčaní štúdie uskutočniteľnosti
Počet detí v MŠ a ZŠ	Evidencia MŠ a ZŠ	Rastúci

Indikátory na meranie využitia miestneho potenciálu pre rozvoj obce

Ukazovateľ	Zdroj overenia	Očakávaný trend/stav
Počet záujemcov o podnikanie v obci	Evidencia školení a seminárov	Rastúci
Počet živnostníkov a právnických osôb	Evidencia obecného úradu	Rastúci
Prírastok pracovných miest v obci	Evidencia obecného úradu	Rastúci
Miera nezamestnanosti	Evidencia obecného úradu	Klesajúca, resp. stabilizovaná

Indikátory na meranie spokojnosti obyvateľov so stavom cestnej infraštruktúry

Ukazovateľ	Zdroj overenia	Očakávaný trend/stav
Dĺžka zrekonštruovanej cestnej siete	Stavebná dokumentácia	Rastúci
Dĺžka novovybudovaných chodníkov	Stavebná dokumentácia	Rastúci
Spokojnosť obyvateľov so stavom cestnej infraštruktúry	Dotazníkový prieskum	Rastúci

Nadväznosť PHSR na iné koncepčné dokumenty

Obec Šterusy nemá vypracovaný *územný plán rozvoja obce*. Pri jeho príprave odporúčame zapracovať ná-väznosť na výstupy PHSR. PHSR by mal byť východiskovým materiálom pre tvorbu územnoplánovacej dokumentácie obce.

PHSR obce Šterusy spolu s ostatnými PHSR obcí Mikroregiónu nad Holeškou je východiskovým materiálom pre vypracovanie strategického dokumentu mikroregiónu, tzv. Stratégiu rozvoja Mikroregiónu nad Holeškou. Tento materiál definuje základné priority rozvoja mikroregiónu ako celku, so zhodnotením špecifík jednotlivých obcí a v náväznosti na výstupy obecných PHSR. Na základe tohto materiálu budú obce realizovať tie spoločné aktivity mikroregiónu, ktoré by z finančného, časového a personálneho hľadiska nemohli zabezpečiť samostatne.

Ďalšie strategické dokumenty v rámci Trnavského kraja sú:

Analýza potenciálu Mikroregiónu Nad Holeškou – ide o analytický dokument, ktorý podrobne hodnotí potenciál obce pre budúci rozvoj. Materiál spracovala v roku 2003 Slovenská agentúra životného prostredia, Nitra.

Marketingová stratégia, rozvoj a propagácia regiónu JE Jaslovské Bohunice – dokument vydalo ZMO, región JE Jaslovské Bohunice na jar v roku 2005. Jeho cieľom bolo zlepšenie spolupráce medzi obcami a miestnymi organizáciami pomocou rozvoja marketingových stratégií pre regionálne a miestne partnerstvá, stanovenie rozvojových priorít a stratégií a zlepšenie pripravenosti regiónu JE Jaslovské Bohunice na využívanie fondov Európskej únie. PHSR obce Šterusy je v súlade s týmto dokumentom.

Internetová stránka ZMO JE Jaslovské Bohunice je www.zmo.sk .

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) bol vypracovaný Odborom rozvoja TTSK v súčinnosti s ďalšími odbormi TTSK a ďalšími partnermi. Dokument bol schválený zastupiteľstvom TTSK vo februári 2004. PHSR obce Šterusy je v súlade s prioritami a opatreniami PHSR Trnavského samosprávneho kraja. Dokument je zverejnený na internetovej stránke TTSK www.trnava-vuc.sk.

Návrh územno-hospodárskeho rozvoja trnavského regiónu po roku 2005 s ohľadom na odstavenie JE V-1 z prevádzky a jej dopady na sociálnu situáciu regiónu (2001) – materiál hodnotí situáciu v regióne z pohľadu odstavenia jadrového bloku V-1 v rokoch 2006-2008, kedy by malo byť prepustených 1 144 osôb. Vychádza pritom z predpokladu, že zamestnanci sú živiteľmi rodín a počet ohrozených ľudí v širšom regióne možno odhadnúť na 8 655. Spracovatelia materiálu navrhujú sedem základných priorít rozvoja regiónu. PHSR obce Šterusy je v súlade s navrhovanými prioritami a s výstupmi dokumentu. Dokument je možné nájsť na stránke Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR na adrese: http://www.build.gov.sk/_old/Sekcie/SRP/Doc/odstav_JE.htm .

Regionálna energetická koncepcia Trnavského kraja – v čase prípravy PHSR obce Šterusy nebola táto koncepcia zverejnená.

Marketingová štúdia rozvoja turizmu v Trnavskom kraji – v čase prípravy PHSR obce Šterusy nebola táto koncepcia k dispozícii.

Správa o stave životného prostredia Trnavského kraja k roku 2002 – bola vypracovaná Slovenskou agentúrou životného prostredia, Centrom pre revitalizáciu zaťažených oblastí Prievidza, stredisko Trnava. Ide o analytický dokument, ktorý nemá vplyv na realizáciu PHSR obce Šterusy. Pre realizáciu rozvojových projektov obce však môže slúžiť ako podkladový a informačný materiál.

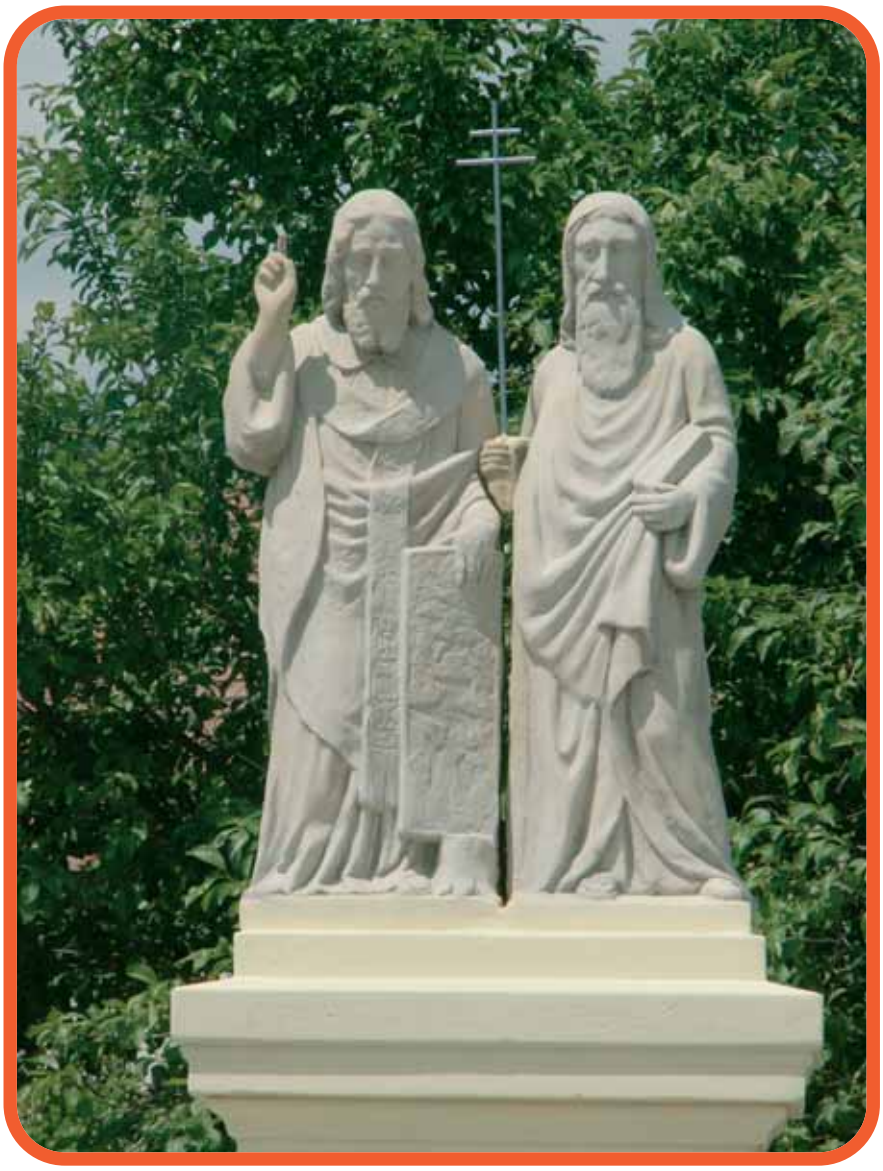

Pomník sv. Cyrila a Metoda

Situačná analýza

I. Poloha a prírodné podmienky

Poloha

Chotár obce Šterusy sa rozprestiera pri juhovýchodnom okraji Malých Karpát, pričom časť extravilánu zasahuje hlboko do pohoria. Malé Karpaty sa v úseku medzi Trstínom a Vrbovým pre svoje vlastnosti, vyplývajúce hlavne z rôznej geologickej stavby, delia na Brezovské Karpaty. Kataster obce sa rozprestiera v údolí Šteruského potoka a dosahuje priemernú nadmorskú výšku 312,5 m n.m. (186 – 439 m n.m). Kataster obce Šterusy má rozlohu 1108 ha. Aktuálny stav obyvateľov k septembru 2005 bol 516 obyvateľov.

Chotár obce Šterusy hraničí zo severu s Vrbovým, z východnej strany s Borovcami, z juhu s Rakovica-mi a zo západnej strany s Kočínom.

Obec je členom Mikroregiónu nad Holeškou (ďalej len MR nad Holeškou), do ktorého patria aj obce Trebatice, Borovce, Rakovice, Veselé, Dubovany, Veľké Kostoľany, Nižná a Dolný Lopašov. Z hľadiska verejnej správy je obec Šterusy súčasťou okresu Piešťany, Trnavského samosprávneho kraja (VÚC Trnava). Podľa územnej nomenklatúry EÚ tvorí Trnavský kraj NUTS II Západoslovenský kraj.

Katastrom obce prechádza štátna cesta II/502 v smere Vrbové – Chtelnica. V blízkosti obce (15 km) prechádza diaľnica D61 (Bratislava – Trenčín).

Poloha obce
(Zdroj: www.atlas.sk)

Prírodné podmienky

Oblasť, v ktorej sa obec rozprestiera, patrí do teplej klimatickej oblasti, teplej i mierne suchej podoblasti s miernou zimou. Základným podnebným typom je nížinná klíma, s priemernou ročnou teplotou 9 až 10 °C. Najteplejším mesiacom je júl s priemernou teplotou 20 až 21 °C, najchladnejším mesiacom je január s teplotou -1,4 °C. Počet letných dní, t.j. dní s priemernou teplotou 19,5 °C a vyššou, sa pohybuje v priemere od 60 do 70 za rok.

Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 – 650mm, priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je ročne 30 – 40. Vietor s priemernou rýchlosťou 8 m/s fúka prevažne zo severozápadu až zo severu.

Obec sa od počiatku vyvíjala okolo Šteruského potoka, ktorý je v súčasnosti prekrytý.

Na základe historických údajov z minulosti sú zdokumentované viaceré zemetrasenia a otrasy pôdy v rokoch 1805, 1815 a 1930, 2006, ako aj veľké povodne v rokoch 1815 a 1876.

Poľnohospodárske pozemky na hranici s lesom

Graf č. 1: Základné údaje o využití krajiny (v ha)

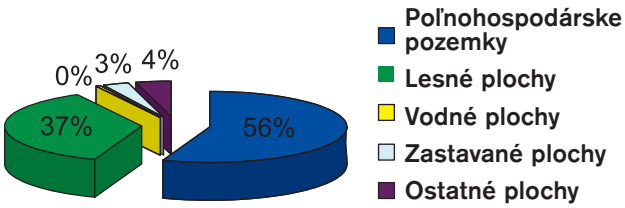

Zdroj: KSŠÚ Trnava, 1999

Využitie krajiny

Sprašové podložie, druhohorné a mladotreťohorné podložie pokrývajú v obci prevažne hnedozemné pôdy. Severozápadná časť chotára je zalesnená dubovo-hrabovými lesmi s bučinou a borovicou. Odlesnená časť chotára sa využíva prevažne na poľnohospodárske účely. Pôdny pokriv územia sa vytvoril najmä v závislosti na miestnych geologických podmienkach a klimatických podmienkach.

Pre obec je charakteristická prevaha poľnohospodárskych pozemkov, ktoré tvoria 55,68% z celkového územia obce, čo je však v porovnaní s ostatnými obcami MR nad Holeškou podstatne menej. Prevláda najmä orná pôda, ktorá tvorí 51,44% z celkového územia. Lesy pokrývajú 36,73% územia a zastavané plochy spolu s vodnými plochami tvoria 3,52%.

Záhrady pri poľnohospodárskych pozemkoch

Tabuľka: Základné údaje o obci Šterusy

Počet obyvateľov	Kat. výmer (ha)	Miestne časti	Stavebný úrad	Matrika	Obvodný úrad
516	1108	0	Vrbové	Vrbové	Piešťany

Zdroj: Dotazníkové zisťovanie v obciach, Priatelia Zeme-CEPA, 2005

II. História a tradície obce

História

Oblasť Trnavskej pahorkatiny, do ktorej geograficky patrí aj časť chotára Šterús, patrila od praveku medzi najosídlenejšie oblasti Slovenska. Výhodná poloha, dobrá klíma a vhodné hydrogeologické pomery boli v minulosti hlavným predpokladom osídlenia v chotári obce. Najstaršie osídlenie sa zistilo v polohe Topoľová zo staršieho obdobia mladšej doby kamennej – neolitu (5 000 – 3 000 rokov pred n.l.) a patrí do lengyelskej kultúry. Osídlenie zo staršej doby železnej sa v obci zistilo oproti areálu Poľnohospodárskeho družstva. Predhistorické osídlenie obce je zdo-kladované aj z obdobia mladšej doby kamennej – eneolitu (3000 – 2000 rokov pred n.l.) a mladšej doby železnej – laténskej kultúry.

Do chotára Šterús spadá aj časť vrchu Veľká pec (438m n.m.), kde sa v pseudokrasovej jaskyni zistilo osídlenie z mladšieho obdobia staršej doby kamennej – paleolitu. Chronologicky je zaradené do obdobia gravettienskej kultúry (26 000 – 14 000 rokov p.n.l.). Z jaskyne pochádzajú kosti pleistocénnej fauny – medveďa jaskynného, nosorožca srstnatého, divokého koňa, hyeny, soba atď. V jaskyni bolo zistené aj osídlenie aj v mladšej a neskorej dobe bronzovej (1 300 – 700 rokov p.n.l.). Praveké sídliská sa našli pri zakladaní chmelnice, keď sa počas zemných prác narušilo niekoľko pravekých objektov.

Najvýraznejšie stopy osídlenia zanechali starí Slovania v časti Hrádok v období 9.-10. storočia. Územie pri juhovýchodnom okraji Malých Karpát bolo v období včasného stredoveku súčasťou hranice medzi Uhorskom a Moravou. Po vpáde Tatárov do Uhorska v prvej polovici 13. storočia bolo treba obnoviť spustošenú krajinu. V roku 1262 kráľ Belo IV. daroval komesovi Zochudovi a jeho bratom a synom územie zeme Záhorec, ktorého súčasťou boli aj Šterusy. Jedná sa o prvú známu písomnú zmienku o obci. Obec pôvodne patrila do panstva Nitrianskeho hradu. Koncom 14. storočia boli Šterusy súčasťou hradného panstva Dobrá Voda, existencia hradu je doložená v roku 1263. Stopy jeho prechodného osídlenia zo 16.-17. storočia poukazujú na funkciu opevneného areálu hradiska ako refúgia – útočišťa pre obyvateľov okolitých osád v čase osmanských nájazdov. Osmanský vpád na juhozápadné Slovensko v roku 1599 znamenal pre obec rapídny pokles obyvateľstva, úpadok hospodárstva a spoločenského života. Ďalší osmanský vpád postihol obec a široké okolie v roku 1663. Od roku 1855 patril majetok obce rodu Pálffyovcov.

Koncom 80-tych rokov sa pri asanácii starého domu našiel v obci hromadný nález 5230 kusov drobných strieborných mincí o celkovej hmotnosti 3,265 kg. Hlavnú časť nálezu tvorili najmä uhorské denáre a oboly a poľské, pruské a sedmohradské groše, polgroše, 3-groše a 6-groše zo 16. a 17. storočia. Dnes sú mince ako dôležitý nález z regiónu uložené a vystavené v Balneologickom múzeu v Piešťanoch.

Od stredoveku boli Šterusy spolu s Kočínom filiálkami rímsko-katolíckej fary v Lančári, ktorá sa spomína v súpise desiatkov pápežských kolektorov z rokov 1332 – 1337.

V rokoch 1910 – 1918 obec vystupovala pod úradným maďarským názvom Cseteröcz. Počas 2. svetovej vojny nebolo v obci badať nedostatok, situácia sa zhoršila až v októbri 1944, keď sa v obci usadila menšia nemecká jednotka. Po operáciách namierených proti partizánom bolo odvedených 35 mužov a 3 ženy do zaisťovacej väzby v Trenčíne, neskôr sa našli zastrelení dvaja civilisti. Pre obyvateľov skončila vojna 6.apríla 1945, keď do obce vstúpili vojaci Červenej armády.

Detail na náhrobnom kameni

Obecné pečate a symboly

Šterusy patrili medzi tie obce, ktoré si už v druhej polovici 17. storočia utvorili svoj obecný znak. Pre obecnú samosprávu na čele s richtárom a obecnú radu bola dôležitým dokladom jej právnej sily obecná pečať. Na obecnej pečati Šterús datovanej rokom 1660 je zobrazený sv. Michal archanjel, patrón kostola v Lančári, do ktorého farského obvodu patrili aj obce Kočín a Šterusy. Sv. Michal archanjel je v pečati Šterús zobrazený s mečom v pravej ruke. V kruhopise pečate je nápis: „SIGILVM S. MICHAELIS ARCHANGELI PAGI STER. ANNO DO 1660.“ V kresťanskej ikonografii býva sv. Michal zobrazovaný ako okrídlený rytier so štítom a mečom, prípadne kopijou. Býva zobrazovaný aj s váhami ako sprievodca duší do raja.

Erb obce Šterusy tvorí modrý štít so zelenou pažiťou, nad ktorou stojí strieborný sv. Michal archanjel so zlatým plamenným mečom v pravej ruke. Na odeve má pod hrdlom zlatý pásik, prepásaný je zlatým opaskom.

Osobnosti obce

Alojz Behúnek – lančársky rímsko-katolícky kňaz. V roku 1911 dal pre obec zhotoviť dva zvony. Zaslúžil sa aj o vznik a rozšírenie základnej školy v Šterusoch.

Erb obce Šterusy

III. Obyvateľstvo a sídelná štruktúra

Obyvateľstvo

Pôvodní obyvatelia obce boli prevažne poľnohospodári, ale aj vinohradníci a od 19. storočia i ovocinári.

Prevažná väčšina obyvateľov v minulosti boli katolíci, evanjelici a.v. sa sústreďovali na kopanici Pustá Ves. V obci žili aj židia, ktorí sa od 18. storočia usadzovali na slovenskom vidieku migráciou z Moravy, Čiech a Poľska. Židovské matriky sa zachovali do polovice 19. storočia. Pôvodné štatistické údaje informujú tiež o obetiach cholery, ktorá zasiahla prvýkrát Slovensko v rokoch 1831-1832. Za celé obdobie jej výskytu v rokoch 1831 – 1876 zomrelo na cholerovú nákazu v obci 57 obyvateľov. V roku 1900 mala obec 588 obyvateľov, z toho 98,61% sa hlásilo k slovenskej národnosti.

Dnes je väčšina obyvateľov obce slovenskej národnosti (99,80%). Podľa náboženskej príslušnosti tu žijú zväčša rímskokatolíci, časť obyvateľov zastupuje evanjelickú cirkev. Z jazykového hľadiska patria Šterusy do oblasti, kde sa hovorí považským nárečím.

V súčasnosti má obec najmenší počet obyvateľov od roku 1787. Pokles obyvateľstva bol charakteristický najmä v povojnových obdobiach. V 70-tych a 80-tych rokoch bol pokles obyvateľstva spôsobený zastavením výstavby domov v obci (viac v kapitole Osídlenie a architektúra).

Graf č.2: Vývoj počtu obyvateľov

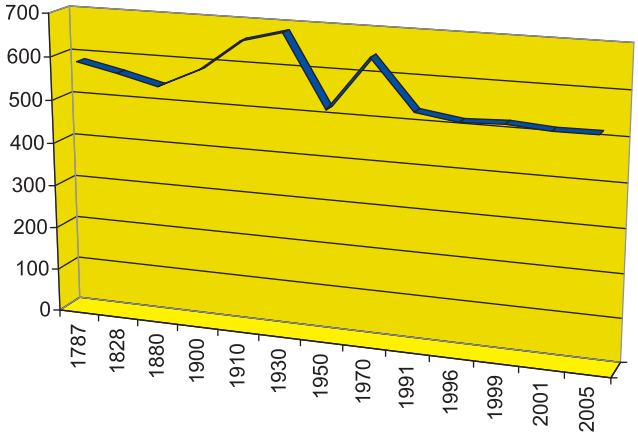

Tabuľka: Vývoj počtu obyvateľov

1787	1828	1880	1900	1910	1930	1950	1970	1991	1996	1999	2001	2005
587	567	544	588	660	685	522	644	486	489	506	512	516

Zdroj: Klčo, M: Okres Piešťany – Stručná história a erby miest a obcí, Obec Šterusy

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 žije v obci 515 obyvateľov, z toho 278 žien (53,98%) a 237 mužov (46,02%). K septembru 2005 to bolo 516 obyvateľov. Priemerný vek obyvateľa obce bol v roku 2001 38,2 rokov.

Zo štatistík je možné sledovať výrazne nižší prírastok (deti od 0 do 14 rokov) v porovnaní s prirodzeným úbytkom obyvateľstva (obyvatelia nad 60 rokov), čo potvrdzuje pretrvávajúci problém malého počtu mladých rodín a detí v obci. Osoby v poproduktívnom veku (23,69%) výrazne prevažujú nad osobami v predproduktívnom veku (16,12%).

Vzdelanostná štruktúra najlepšie popisuje schopnosti a skúsenosti uplatniť sa na trhu práce. Nižšia vzdelanosť prináša riziko nezamestnanosti, naopak vyššie vzdelanie obyvateľov prináša vyššie využitie ekonomického potenciálu regiónu. Z hľadiska obce Šterusy je najviac zastúpená skupina osôb so základným vzdelaním (32,43%) a osôb vyučených bez maturity (28,74%). Z hľadiska nezamestnanosti ide o najviac ohrozenú skupinu obyvateľov. Významnou skupinou sú osoby s úplným stredným vzdelaním, ktoré sú zastúpené 20%. Počet osôb s vyšším a vysokoškolským vzdelaním je viac ako 2% obyvateľov obce Šterusy.

Tabuľka: Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry, Šterusy

Obyvateľstvo celkom	0 – 14 rokov	15 – 59 rokov			60 a viac rokov			Index stárnutia*
		muži	ženy	celkom	muži	ženy	celkom	
515	83	156	154	310	40	82	122	1,47

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

** index starnutia = počet osôb vo veku 60 a viac k počtu osôb 0-14 rokov*

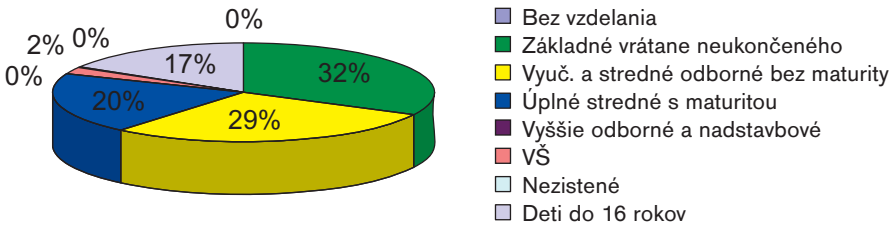

Graf č.3: Vzdelanostná štruktúra

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Osídlenie a architektúra

Dedina sa od počiatku vyvíjala okolo Šteruského potoka, z urbanistického hľadiska ju preto môžeme zaradiť medzi dediny s potočnou radovou zástavbou. V priebehu 19.storočia postihlo obec niekoľko veľkých požiarov, ktoré vždy zničili skoro celú obec a výrazne tak poznačili rozvoj osídlenia v obci.

Do roku 1955 bola k Šterusom pričlenená osada Pustá Ves, ktorá je v súčasnosti časťou obce Prašník. Šterusy boli v rokoch 1975-1991 ako miestna časť pričlenená k mestu Vrbové a od tohto roku bola v obci pozastavená výstavba a ďalší rozvoj, keďže obec bola určená ako zániková obec. Tento stav sa zmenil až v roku 1980, kedy sa v obci mo-hla začať výstavba. Tento stav však značne poznačil rozvoj obce a jeho dôsledky sa prejavujú dodnes.

Pôvodná radová zástavba je charakteristická domami postavenými s odkvapmi do ulice. Domy mali v minulosti najčastejšie tvar L a dovnútra sa vchádzalo cez podbránie. Hlboko do dvora boli radené hospodárske budovy. Aj v súčasnosti tvorí tento typ domov prevažnú časť zástavby, niektoré sú už vystriedané novšími domami rôznych štýlov, z ktorých najmä dvojpodlažné domy s plochými strechami narušujú pôvodný ráz dediny. Novšie rodinné domy sú stavané bez zjednocujúceho miestneho architektonického výrazu.

Pôvodná radová zástavba

Dominantou obce je renesančný kostol, postavený na návrší v severnej časti a miestna zvonica.

Centrum obce Šterusy je rozložené v časti radovej historickej zástavby pozdĺž potoka. Tu sa nachádza ťažisko občianskej vybavenosti – obecný úrad, kultúrny dom s reštauráciou, základná škola, obchod. Vedľa obecného úradu je v súčasnosti improvizované asfaltové detské ihrisko na prikrytom Šteruskom potoku. Vzhľad tejto časti obce nie je vyhovujúci a nie je reprezentatívnym centrom, na ktoré by mohli byť obyvatelia obce hrdí. Obec má pripravený plán rekonštrukcie a skrášlenia tejto časti obce.

Kolmo na os pôvodnej zástavby prechádza štátna cesta II/502, ktorá spája Vrbové s Chtelnicou. Komunikačnú kostru obce dopĺňajú miestne komunikácie po oboch stranách potoka a niekoľko ďalších v nových uliciach.

Závažným problémom viacerých starých domov v obci je vlhnutie, spôsobené tým, že časť obce je postavená na pôvodnom močiari.

Pre obec Šterusy je charakteristický bytový fond v rodinných domoch. Jeho štruktúru charakterizuje nasledovná tabuľka. Priemerný vek domov je 41 rokov.

Pôvodný dom so zachovanými prvkami pôvodnej architektúry

Chátrajúci dom so zachovanými prvkami pôvodnej architektúry

Rapídny pokles počtu domov na začiatku 17. storočia bol spôsobený osmanskými vpádmi na juhozápadné Slovensko. V priebehu 19. storočia postihlo obec niekoľko veľkých požiarov, ktoré vždy zničili skoro celú obec.

V obci sa plánuje rozšírenie domovej výstavby, rozvoj výstavby je však závislý od majetkoprávneho vysporiadania a predaja voľných pozemkov a od dohody s PVOD Kočín, nakoľko PVOD je nájomcom väčšiny pozemkov v katastri obce.

Problémom domového fondu v Šterusoch je cca 30% neobývaných domov, ktoré sú neobývané takmer 8 až 10 rokov a chátrajú. Vzhľadom na nevyriešené vlastnícke vzťahy a nezáujem súčasných majiteľov objektov, nie je možné tieto domy odkúpiť, rekonštruovať a ďalej využívať. Chátrajúce domy výrazne kazia vzhľad obce a spôsobujú značné problémy.

Graf č.4: Vývoj počtu domov, Šterusy

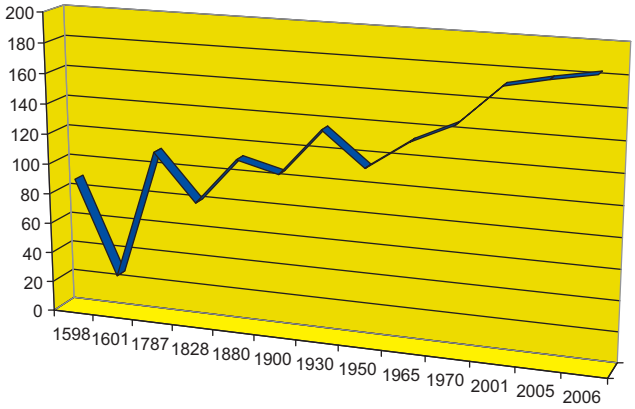

Zdroj: Klčo, M.: Šterusy 1262-2002, Obec Šterusy

Obec nemá spracovaný územný plán obce a vzhľadom na svoju veľkosť v blízkej budúcnosti neplánuje jeho spracovanie.

Tabuľka: Domy a byty, ukazovatele bývania, Šterusy

	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Domov spolu	**171**	**1**	**0**	**172**
- z toho trvale obývaných domov	140	1	0	141
- z toho neobývaných domov	31	0	0	31
- z toho určených na rekreáciu	7	0	0	7
Bytov spolu	**171**	**6**	**0**	**177**
- z toho trvale obývaných bytov	140	6	0	146
- z toho neobývaných	31	0	0	31

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Tabuľka: Vek bytového fondu, Šterusy

Rok výstavby	Rodinné domy	Bytové domy	Domový fond spolu
– – 1899 a nezistené	3	0	3
1900 – 1919	3	0	3
1920 – 1945	12	0	12
1946 – 1970	84	0	84
1971 – 1980	13	0	13
1981 – 1990	21	6	27
1991 – 2001	4	0	4
SPOLU	**140**	**6**	**146**

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Chátrajúce neobývané domy

Bytovka na okraji obce

IV. Občianska vybavenosť

Ťažisko občianskej vybavenosti je v centre obce pri obecnom úrade. Ako už bolo spomenuté, nachádza sa tu kultúrny dom s reštauráciou, materská škola, základná škola a obchod.

Obecný úrad je pre občanov k dispozícii počas úradných hodín a pre obyvateľov zabezpečuje o.i. overovanie listín. Matrika bola v obci vedená od roku 1703, dnes obecné záležitosti spadajú pod matriku vo Vrbovom. Pracovisko Spoločnej stavebnej úradovne a Spoločného školského úradu sídli v obci Vrbové. Obvodným úradom pre Šterusy je Obvodný úrad v Piešťanoch. Obecné zastupiteľstvo má 7 členov.

Budova obecného úradu

Obchodnú sieť tvoria dve prevádzky s potravinami. V Šterusoch v súčasnosti pôsobí keramikár a stolárska dieľňa. Ubytovacie služby v obci nie sú zabezpečované. Pohostinské služby poskytujú dve pohostinstvá. Väčšina služieb v Šterusoch je základného charakteru vzhľadom na bezprostrednú blízkosť väčších obcí Dolný Lopašov, Chtelnica a mesta Vrbo-vé, v ktorých je zabezpečené potrebné množstvo služieb občianskej vybavenosti.

Oproti obecnému úradu v strede obce sa nachádza kultúrny dom so spoločenskou miestnosťou s kapacitou 250 miest na sedenie, v ktorej sa konajú kultúrno-spoločenské podujatia v obci. Priestory spoločenskej sály obyvatelia obce využívajú aj na voľnočasové aktivity, oslavy a príležitostné podujatia. V objekte kultúrneho domu je posilňovňa, skúšobňa hudobnej country skupiny Neznámi, počítačová miestnosť, knižnica a bar „U draka“. Počítačová miestnosť s pripojením na internet je sprístupnená pre verejnosť. Každú sobotu popoludní je otvorená obec-ná knižnica, ktorej knihy si aktívne využíva cca 50 obyvateľov Šterús. Obec financuje nákup kníh vo výške 5.000,- Sk ročne. Budova kultúrneho domu bola postavená v roku 1972 a dnes si vyžaduje investície do celkovej rekonštrukcie, najmä okien, vnútorných priestorov, zateplenia a fasády.

Budova kultúrneho domu

Najbližšia pošta ako aj bankové služby sú zabezpečené až v meste Vrbové. Zabudovanie bankomatu v obci sa z dôvodu nízkeho počtu obyvateľov v blízkej budúcnosti nepredpokladá. Požiarna zbrojnica sa v obci nenachádza.

Základnú lekársku starostlivosť vykonávajú lekári v zdravotnom stredisku v Chtelnici alebo vo Vrbovom. Najbližšia nemocnica s poliklinikou je v Piešťanoch.

Pre oddych a športové vyžitie Šterusanov slúži detské ihrisko, basketbalové ihrisko situované pri obecnom úrade a futbalové ihrisko so šatňami a sociálnym zariadením. Futbalové ihrisko bolo vybudované v roku 1953 v južnej časti na okraji obce. Obyvatelia majú možnosť zahrať si aj stolný tenis v priestoroch kultúrneho domu.

Detské ihrisko v centre obce

V obci Šterusy sa nachádza rímsko-katolícky kostol sv. Márie Magdalény z roku 1685. Šterusy spadajú od nepamäti pod farnosť v Lančári. Filiálkou obce zostala aj po postavení kostola (pôvodne kaplnky) v roku 1685 zasvätenej sv. Márii Magdaléne, ktorej sviatok sa svätí 22. júla. V blízkosti kostola sa rozprestiera cintorín s domom smútku.

Kostol, dom smútku a cintorín na okraji obce

Tabuľka: Prehľad služieb občianskej vybavenosti v obci Šterusy

Pohostinstvo	2
Potraviny	2
Zmiešaný tovar	2
Predaj priemyselného tovaru	0
Kaderníctvo, holičstvo	0
Cukráreň, reštaurácia	1
Knižnica	1
Pošta	0
Internet	1
Zdravotné stredisko	0
Lekáreň	0
Kultúrny dom	1
Rozhlas	1
Noviny	0
Kostol	1
Dom smútku	1
Cintorín	1

Zdroj: Dotazníkové zisťovanie v obciach, Priatelia Zeme-CEPA, 2005

Futbalové ihrisko

Nápis na kostole sv. Márie Magdalény

Spolky a záujmové organizácie, kultúra a šport

V Šterusoch pôsobí niekoľko spolkov a záujmových organizácií, ktoré sa spolupodieľajú na organizovaní kultúrnych, spoločenských a športových akcií. Svoju činnosť financujú z členských príspevkov, dotácií od obce a zo sponzorských príspevkov.

Chaotik je neformálne združenie prevažne zástupcov mladej generácie. Toto zoskupenie organizuje každoročne v októbri folkový festival, známy po širokom okolí. V roku 2005 sa uskutočnil už jeho 6. ročník. V širokom okolí je známa aj country kapela Neznámi, ktorá pôsobí už od roku 1998 a tanečná skupina Šteryland.

Členmi Telovýchovnej jednoty Družstevník sú priaznivci športu, najmä futbalu. Telovýchovná jednota dnes zápasí z nezáujmom mladých a športové vyžitie. TJ Družstevník oslávila v roku 2003 svoje 50-te výročie vzniku.

Únia žien je neformálne zoskupenie, ktoré vzniklo z členiek zaniknutého Červeného kríža a združenia žien. Dnes organizujú rôzne podujatia a stretnutia a zúčastňujú sa spoločenských podujatí v obci (svadobka) Pri materskej škole vznikla aj detská spevácka skupina Vretienko, ktorá vystupuje v tradičných šteruských krojoch.

Živú tradíciu spievania v obci dokazuje aj kostolný spevokol TACHZ (Totálne amatérsky chrámový zbor). Je to príležitostný zmiešaný zbor, ktorý vystupuje zväčša pri cirkevných slávnostiach v miestnom kostole.

V obci pôsobí aj poľovné združenie Ľanka. Ľanka združuje poľovníkov z obcí Kočín, Lančár a Šteru-sy. Ich činnosť spočíva najmä v starostlivosti a love poľnej zvere. Organizujú však aj posedenia a zába-vy na poľovníckej chate v Malých Karpatoch, ktorá je v ich vlastníctve. V tomto združení je 10 Šterusanov.

Do dnes je aktívny aj Spolok záhradkárov, ktorého členmi sú záhradkári z blízkej záhradníckej osady.

Na prvý pohľad aktívna činnosť spolkov sa z roka na rok znižuje najmä z dôvodu narastajúceho nezáujmu obyvateľov obce o spoločenský život.

Tradičné a netradičné spoločenské akcie

Okrem spomenutých podujatí organizuje obec spolu s jednotlivými spolkami a s materskou a základnou školou i ďalšie akcie:

- Detský karneval
- Deň matiek
- Deň detí – športový deň a tanečná zábava s country hudbou na futbalovom ihrisku
- Hody na sviatok sv. Márie Magdalény 22. 7.
- Oslavy Mikuláša
- Posedenie s dôchodcami
- Futbalové turnaje
- Cyrilo-Metodejský deň (5.7)

Zapojenie širšej verejnosti do organizovania a účasti na týchto podujatiach je však z roka na rok slabšia. Na príprave a realizácii sa podieľajú zväčša tí istí ľudia, ktorí nemajú dostatočnú podporu širšej verejnosti. To bráni rozvoju aktívnejšieho spoločenského života. Spoločenský život obce je tiež výrazne ovplyvnený nezáujmom ľudí o spoločenské dianie, ktorý je spôsobený jednak nedostatkom voľného času a hektickým životným tempom, ale najmä nezáujmom o život v obci vôbec. Prejavuje sa tiež dlhoročná absencia práce s mladou generáciou v období zastavenia výstavby a rozvoja obce.

V. Školstvo a sociálne služby

Do roku 1850 chodili deti zo Šterús do školy v Lančári, ktorá sa spomína už v polovici 16. storočia. Prvá škola v Šterusoch bola umiestnená v prestavanej budove bývalej obecnej sýpky. O opravu školy a zriadenie učiteľského bytu sa zaslúžil lančársky farár Alojz Behunek, ktorý tam prežil vyše 56 rokov. V roku 1903 bola pri učiteľskom byte postavená nová škola. Škola, ktorú priemerne navštevovalo 90 detí, sa tak stala dvojtriedkou. Okrem vyučovania sa učitelia v tom čase venovali aj kultúrnej a osvetovej práci.

Materská škola

Materskú školu v Šterusoch navštevovalo k septembru 2005 14 detí so štyrmi zamestnancami. Ďalší zamestnanec pracuje na polovičný úväzok. Školská jedáleň je spoločná pre materskú i základnú školu.

Základná škola

V súčasnosti je v obci malotriedna Základná škola (1.-4.ročník), v ktorej bolo k septembru 2005 zapísaných 11 žiakov. V škole pracuje učiteľ a jedna vychovávateľka. Deti sa stravujú v materskej škole, kde je spoločná jedáleň. Obec financuje nepovinný krúžok výučby anglického jazyka.

Základná škola

Pri základnej škole je zriadená počítačová učebňa s pripojením na internet, ktorá je v popoludňajších hodinách sprístupnená aj pre verejnosť. Deti zväčša pokračujú na druhom stupni základnej školy vo Vrbovom.

V budove školy sa nachádza byt pre učiteľa. Budova školy v súčasnosti nevyžaduje väčšie investície, nakoľko nevyhnutná je len úprava školského areálu a fasáda objektu.

Učitelia základnej i materskej školy sa veľmi aktívne venujú aj mimoškolskej činnosti a starostlivo pripravujú s deťmi programy pre spoločenské podujatia v obci.

Počítačová učebňa v popoludňajších hodinách sprístupnená verejnosti

Sociálne služby

V obci Šterusy nie je vybudované zariadenie s opatrovateľskou službou. Obec zabezpečuje opatrovateľskú službu pre 3 občanov, ktorú vykonávajú traja opatrovatelia. Jedná sa o opatrovanie zdravotne postihnutých a starších spoluobčanov. Najbližší dom sociálnych služieb pre dôchodcov sa nachádza v neďalekom meste Vrbové.

VI. Ekonomika

Podnikateľské prostredie

Podnikateľské prostredie v Šterusoch je poznačené blízkosťou mesta Vrbové a Piešťany, obmedzeným rozvojom bývania a odchodom mladšej a strednej generácie do roku 1991 a tiež prevažujúcou pôsobnosťou Poľnohospodársko-výrobno-obchodného družstva Kočín. V obci je len malé zastúpenie remeselníkov a drobných podnikateľov. Jediným zamestnávateľom je Poľnohospodársko-výrobno-obchodné družstvo Kočín (ďalej len PVOD), ktoré zamestnáva takmer 80 ľudí, z toho dnes už len 20 Šterusanov. Príjmy z činnosti podnikateľských subjektov tvoria dôležitú časť obecného rozpočtu.

Ďalším podnikateľským subjektom v obci je firma Haberl, ktorej hlavným predmetom činnosti je výroba pletiva a stolárstvo ŠIMO. Práceschopní obyvatelia dochádzajú do práce najmä do Vrbového a Piešťan.

Poľnohospodárske podniky

Poľnohospodársko-výrobno-obchodné družstvo Kočín pôsobí na území katastrov Kočína, Lančára a Šterús, jadro ich činnosti sa však sústreďuje v Šterusoch. Pôvodné JRD v obci bolo založené už v roku 1957. Okrem chovu hovädzieho dobytka, ošípaných, ovcí a koní, pestovania kukurice, krmovín, repy, čakanky, má družstvo aj vlastnú výrobnú sekciu. Areál družstva sa nachádza pri štátnej ceste II. triedy na východnom okraji obce.

V obci pôsobia dvaja samostatne hospodáriaci roľníci.

Priemyselné podniky

V súčasnosti pôsobí v obci firma Haberl, spol. s r.o., ktorej predmetom činnosti je výroba pletiva a stolárstvo Šimo, ktoré má dvoch zamestnancov.

Komerčné služby

- 2 pohostinstvá
- 2 potraviny

Vzhľadom na blízkosť väčších obcí a miest a vzhľadom na nízky počet obyvateľov nie je reálne očakávať výrazný nárast rozvoja služieb a obchodu v obci. Slabší záujem obyvateľov o podnikanie v obci súvisí aj s nedostatkom informácií a obavami pred konkurenciou z väčších susedných obcí.

Potraviny

Poľnohospodársko-výrobno-obchodné družstvo Kočín

Tabuľka: Odvetvová štruktúra ekonomických subjektov, Šterusy

Odvetvie	Počet subjektov
Stavebníctvo	0
Poľnohospodárstvo, lesníctvo	1
Maloobchod/veľkoobchod	1
Priemyselná výroba	1
Drevovýroba	0
Doprava	0
Predaj a údržba motorových vozidiel	0
Služby	2
Iné	0
Celkom	**5**

Zdroj: Dotazníkové zisťovanie v obciach, Priatelia Zeme-CEPA, 2005

Trh práce

Tabuľka: Ekonomicky aktívni ľudia, Šterusy

	Zamestnanci pracujúci za mzdu, resp. odmenu	Členovia produkčných družstiev	Podnikatelia	Vypomáhajúci v rodinnom podniku	Ostatní a nezistení	Ekonomicky aktívni
Muži	116	0	14	0	7	137
Ženy	107	0	3	0	6	116
Spolu	223	0	17	0	13	253
%	88,14%	0%	6,72%	0%	5,14%	100%

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje prevažne v Poľnohospodársko-výrobno-obchodnom družstve Kočín družstve Kočín. Takmer 7% podnikateľov pracuje najmä ako živnostníci. V Jadrovej elektrárni Bohunice je zo Šterús zamestnaných cca 10 osôb.

Nasledujúca tabuľka uvádza štruktúru obyvateľstva podľa odvetvia hospodárstva, v ktorom pracujú.

Tabuľka: Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzajúce do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva, Šterusy

Odvetvie hospodárstva	Muži	Ženy	Spolu	D*
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	31	17	48	15
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	2	0	2	1
Rybolov, chov rýb	0	0	0	0
Ťažba nerastných surovín	0	0	0	0
Priemyselná výroba	26	57	83	66
Výroba a rozvod elektriny, plynu, vody	2	0	2	2
Stavebníctvo	18	1	19	12
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	19	10	29	21
Hotely a reštaurácie	1	0	1	1
Doprava, skladovanie a spoje	10	2	12	11
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0	5	5	4
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, výskum a vývoj	6	7	13	8
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	6	5	11	2
Školstvo	0	3	3	3
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	1	3	4	2
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	0	0	0	0
Súkromné domácnosti s domácim personálom	0	0	0	0
EA bez udania odvetví	15	6	21	8
SPOLU	**137**	**116**	**253**	**156**

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001
D* = Z toho dochádza do zamestnania

Nezamestnanosť

V čase sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 bolo v obci evidovaných 27 nezamestnaných (10,7%), k septembru 2005 bolo evidovaných 19 osôb, čo predstavuje 7,5% nezamestnanosť. Z tohto počtu bola 1 osoba so základným vzdelaním, 15 osôb s učňovským vzdelaním bez maturity (79%), 2 osoby so stredoškolským vzdelaním (10,5%) a 1 vysokoškolsky vzdelaná osoba.. Z celkového počtu 19 nezamestnaných boli 3 osoby vo veku 16 – 29 rokov, 3 osoby vo veku 40 – 49 rokov a 13 osôb vo veku nad 50 rokov. Na materskej dovoleniek bolo v roku 2001 17 osôb, v roku 2005 to bolo 14 osôb.

Tabuľka: Štruktúra vzdelania nezamestnaných k septembru 2005, Šterusy

	Spolu	Muži	Ženy
Bez vzdelania	-	-	-
So základným vzdelaním	1	1	-
Vyuč. a strednéodborné bez maturity	15	11	4
Úplné stredné s maturitou	2	-	2
Vyššie odborné a nadstavbové	-	-	-
Vysokoškolské	1	1	-
Nezistené	-	-	-
SPOLU	**19**	**13**	**6**

Majetok a hospodárenie obce

Obec financuje svoju činnosť z vlastných príjmov, zo štátnych dotácií, ako aj z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov tvoria príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájmu), výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, podiely na daniach v správe štátu, výnosy z pokút uložených za priestupky a iné príjmy. Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj pôžičky, prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov a prostriedky združené s inými obcami, samosprávnymi krajmi a s inými právnickými alebo fyzickými osobami.

Finančné problémy možno pozorovať najmä v súvislosti s financovaním plánovaných investičných aktivít obce. Svoje rozpočtové príjmy obec používa hlavne na financovanie školstva, dopravnú obslužnosť, rekonštrukciu miestnych komunikácií, odpadové hospodárstvo, apod. Na rozvoj ďalších investícií už zostáva iba minimum prostriedkov, ktoré obec plánuje použiť ako spolufinancovanie projektov podporených zo štátnych a európskych fondov.

Dodatočným zdrojom príjmov obecného rozpočtu obce Šterusy je daň za blízkosť jadrového zariadenia JE Bohunice v zmysle zákona o dani z nehnuteľnosti č. 582/2004 Z.z. Obec v súčasnosti nečerpá žiadny úver. V roku 2003 dostala od Ministerstva financií SR nenávratnú dotáciu na rekonštrukciu strechy obecného úradu vo výške 70.000,- Sk. Akékoľvek ďalšie príjmy sú závislé od úspešnosti projektov pre štátne, štrukturálne fondy EÚ a iné granty.

V majetku obce sú budovy obecného úradu, kultúrneho domu, materskej a základnej školy, furbalový areál so zázemím, dom smútku a poľnohospodárska orná pôda.

Príjmy a výdaje obecného rozpočtu v rokoch 2002 – 2007

Rok	Príjmy obecného rozpočtu	Výdaje obecného rozpočtu
2002	2.716 tis.	3.091 tis.
2003	3.977 tis.	3.590 tis.
2004	4.167 tis.	3.817 tis.
2005	2.096,5 tis.	2.096,5 tis.
2006	2.096,5 tis.	2.096,5 tis.
2007 (predpokladaný rozpočet)	3.866 tis.	3.866 tis.

Zdroj: Obecný úrad Šterusy, 2007

Rozpočet obce na rok 2004

PRÍJMY	Rozpočet
Podielový výnos – daň z príjmu FO a PO	770.000,-
Daň z nehnuteľností – pozemky, stavby a byty	431.000,-
Daň za psa	6.000,-
Daň za užívanie verejného priestranstva	2.000,-
Poplatok za smetné nádoby	83.000,-
Cestná daň	120.000,-
Prenájom KD	5.000,-
Správne poplatky	2.000,-
Vodné, stočné	150.000,-
Poplatok za DS	1.000,-
Vyhlásenie v MR	10.000,-
Poplatok za hrob. Miesto	1.000,-
Úroky – ZBÚ a TV	24.000,-
Dotácia pre malé obce	140.000,-
Dotácia za umiestnenie jadrového zariadenia	221.000,-
PRÍJMY SPOLU	**1.976.000,-**

VÝDAVKY	Rozpočet
Výdavky na chod OcÚ	863.000,-
Oprava pamiatok	100.000,-
Bankové poplatky	15.000,-
Cesty a chodníky	115.000,-
Odpad – odvoz, uloženie, smetné nádoby	215.000,-
Elektrická energia	120.000,-
Vodovod – poplatok, opravy a údržba	100.000,-
Verejné osvetlenie	136.500,-
Príspevok pre TJ Šterusy	50.000,-
Kultúrny dom – kúrenie, opravy	75.000,-
Knižnica	10.000,-
Miestny rozhlas – poplatky a kazety	1.500,-
Dom smútku – elektrická energia	5.000,-
Príspevky do ZMO a MR nad Holeškou	5.000,-
Posedenie s dôchodcami	15.000,-
Príspevok pri narodení dieťaťa	10.000,-
Kapitálové výdavky – výstavba kanalizácie	80.000,-
Kapitálové výdavky – rozšírenie VO	30.000,-
VÝDAVKY SPOLU	**1.976 000,-**

Zdroj: Obecný úrad Šterusy

VII. Dopravná a technická infraštruktúra

Dopravná infraštruktúra

Cesty

Dopravná sieť v Šterusoch patrí medzi priemernú, z hľadiska potrieb obyvateľov je postačujúca. V katastri obce sa nenachádza ani jedna cesta I.triedy, len cesty II. a III. triedy.

Obcou prechádza štátna cesta II/502 v smere Vrbové – Chtelnica. Táto cesta je neúmerne zaťažovaná najmä kamiónovou dopravou z dôvodu, že ide o spojnicu Trnavy s hraničným prechodom Kúty. Štátna cesta II/502 je v správe Slovenskej správy ciest.

Ostatné cesty v obci sú obecné komunikácie, ich údržbu zabezpečuje obec. V súčasnosti nie sú vo vyhovujúcom stave. Chodníky pri cestách sú čiastočne vybudované, potrebné je ich ďalšie rozšírenie.

Železnica

V obci Šterusy sa železničná stanica, ani trať nenachádza. Najbližšia železničná stanica vhodná pre osobnú dopravu sa nachádza v Piešťanoch, ktoré sú vzdialené 15 km.

Dopravná obslužnosť

Súčasná dopravná obslužnosť, resp. autobusové spojenie obce Šterusy so susednými obcami, s mestom Piešťany, Vrbové, Trnava, Brezová pod Bradlom a Nové Mesto nad Váhom je veľmi dobré. Občania, ktorí jazdia do škôl a za prácou, môžu plne využívať častú autobusovú dopravu. Obec Šterusy sa nepodieľa na dotovaní spojov autobusových liniek. Autobusovú dopravu zabezpečujú spoločnosti Slovenská autobusová doprava (SAD) Piešťany. Autobusové zastávky sú na štátnej ceste II/502 a sú vo vyhovujúcom stave.

Technická infraštruktúra

Voda a vodovod

Vodovod bol v obci dokončený v roku 1994, je naň pripojených väčšina obyvateľov. Vodovod prevádzkuje obec Šterusy. Zdroj podzemnej pitnej vody pre obec sa nachádza v CHKO Malé Karpaty, tzv. HŠT – 1 zdroj Šterusy.

Odpadové vody a kanalizácia

V roku 2005 mala obec Šterusy návrh štúdie pre výstavbu kanalizačnej siete. Celá investícia je odhadovaná vo výške 20 mil. Sk. V súčasnosti majú domácnosti vlastné žumpy. Niektoré domácnosti čistia žumpy prostredníctvom fekálnych vozov z Poľnohospodárskeho družstva Kočín (PVOD). Takto zberané fekálie sú používané na hnojenie. Väčšina obyvateľov však vypúšťa žumpy do dažďovej kanalizácie, na polia, záhrad, apod., čím spôsobujú silné znečistenia spodných vôd v celej spádovej oblasti, ktorá sa nachádza v II. ochrannom pásme vodného zdroja. Toto znečistenie spôsobujú najmä obyvatelia obcí Šterusy a Kočín.

Plyn

Obec bola v roku 2005 plne plynofikovaná, chýbalo dobudovanie plynovodu v dĺžke 260m. Táto časť bola v roku 2005 plne dokončená. Obec je napojená na verejné rozvody, ktoré prevádzkuje Slovenský plynárenský priemysel, a.s.

Elektrická energia

Elektrická energia bola v roku 2004 rekonštruovaná za účelom zvýšenia kapacity. Polovica obce je dnes zásobovaná zo starej trafostanice, ktorá nie je postačujúca. Druhý polovica obce využíva novú trafostanicu, investícia na jej výstavbu bola vo výške 910.000,- Sk. V obci sa nenachádzajú žiadne výrobné zdroje elektrickej energie. V blízkosti sa nachádza Jadrová elektráreň Bohunice. Obec Šterusy sa nachádza v tzv. III. pásme, vo vzdialenosti do 20 km od JE Bohunice. Dodávku elektrickej energie do obce zabezpečujú Západoslovenské energetické závody, a.s., rozvodný závod Piešťany.

Obnoviteľné zdroje energie

V roku 2005 sa v obci nenachádza žiadny druhotný zdroj energie. Obec má vzhľadom na klimatické podmienky vhodné podmienky pre využitie solárnej a veternej energie. Rozsiahla poľnohospodárska výroba a produkcia fekálií zo živočíšnej výroby vytvára predpoklady aj pre využitie energie bioplynu a biomasy. Bioplyn je tiež možné získavať pri čistení zo siete čistiarní odpadových vôd.

Telefónne siete, káblová TV, internet

Miestna telefónna sieť je vedená v zemných ryhách popri miestnych komunikáciách v ochranných pásmach ostatných inžinierskych sietí. V roku 2005 prebehla výmena pôvodných telefónnych káblov na optické káble, čo zabezpečilo zvýšenie kapacity telefónnej siete. Obec má kompletné pokrytie pevnou telefónnou sieťou spoločnosti Slovak Telecom, a.s., ktorá bola v roku 2005 rozšírená aj pre využívanie internetu prostredníctvom telefónneho pripojenia. Mobilný operátor Orange má v katastri obce vyhovujúce pokrytie vďaka umiestneniu satelitného vykrývača priamo nad obcou. Mobilný operátor T-Mobile

nemá dostatočné telefónne pokrytie. V obci nie je z dôvodu nezáujmu domácností vybudovaná sieť káblovej televízie.

Vzhľadom k tomu, že sa obec nachádza v ochrannom pásme do 20 km od JE Bohunice, je pred budovou Základnej školy umiestnená siréna (ovládateľná z JE Bohunice) pre prípad havárie alebo nepredvídaných udalostí.

Ústredňa obecného rozhlasu je situovaná v priestoroch kultúrneho domu.

VIII. Životné prostredie

Krajinná vegetácia

Chotár Šterús je poľnohospodárskou i lesnou krajinou, čo sa odráža aj na druhovej skladbe rastlinstva a živočíšstva. Prirodzenú vegetáciu, ktorá by sa mohla čiastočne obnoviť, predstavujú dubiny s hrabom a cerom, vo vyšších polohách sú to bukové lesy vápnomilné a bukové kvetnaté lesy podhorské. Pozdĺž Šteruského potoka sú mapované (Michalko a kol. 1986) lužné lesy podhorské a horské s jelšou lepkavou.

Súčasná vegetácia je odlišná od potenciálnej (prirodzenej). Lesné spoločenstvá s dubom zimným, hrabom obyčajným a bukom lesným sú zachované v severozápadnej časti katastra v Malých Karpatoch. Viac ako 50 % územia pokrýva orná pôda s monokultúrami plodín. Nelesná drevinová vegetácia je v poľnohospodárskej krajine zastúpená len obmedzene, tvoria ju brehové porasty, vetrolamy a líniová vegetácia pozdĺž ciest.

Ekologický významné sú pomerne dobre vyvinuté brehové porasty Šteruského potoka nad obcou v severovýchodnej časti k.ú., ktoré miestami nadobúdajú šírku cca 15m. V stromovom poschodí prevládajú stanovištne prirodzené druhy: vŕba krehká, jaseň štíhly a jelša lepkavá, z krovín je to svíb krvavý, hloh jednosemenný, baza čierna, bršlen európsky a ďalšie. Miestami sú vysadené agát biely, slivka domáca, orech kráľovský a čerešňa vtáčia. V okolí poľných ciest sú vysadené aleje čerešní a orechov.

Zachované pôvodné stromy

Čerešňa v extraviláne obce

Vzhľadom k tomu, že potok prechádzajúci obcou je v obci výrazne regulovaný, sú brehové porasty prerušované, miestami jednostranné, na niektorých miestach celkom chýbajú. Tvoria ich samostatné dreviny, alebo líniové výsadby.

Veľmi nepriaznivý je stav najmä v juhovýchodnej časti pod obcou. Diverzita krajiny je veľmi nízka. Šteruský potok ako biokoridor miestneho až regionálneho významu je v tejto časti úplne bez sprievodnej vegetácie, ktorá bola nedávno zlikvidovaná. Odstránenie brehových porastov má nepriaznivý vplyv na kvalitu vody v potokoch, znamená jej prehrievanie, zvýšené znečisťovanie a znehodnotenie, resp. zánik biotopov pre vodné organizmy.

Šteruský potok

Topoľový vetrolam v južnej časti chotára je čiastočne funkčný, tvorí ho rad stromov bez podrastu krovín.

Vetrolam v južnej časti obce

Nepriaznivý stav je aj pozdĺž Kočínskeho potoka, kde bola časť porastov tiež veľmi necitlivo zlikvidovaná. Ponechané boli úzke porasty len na jednom brehu potoka, s prevládajúcou vŕbou krehkou, čerešňou vtáčou a ružou šípovou. Odstraňovanie plôch vegetácie v krajine znamená likvidáciu vhodných biotopov pre zver a vtáctvo a sťažuje migráciu organizmov. Obnova vegetačných štruktúr v krajine je naopak dlhodobý a aj finančne náročný proces.

Chránené územia

Časť katastra obce Šterusy patrí do **Chránenej krajinnej oblasti (CHKO) Malé Karpaty**. Na tomto území je vydaný zákaz vstupu motorových vozidiel, zberu plodov, ako aj zákaz budovania náučných chodníkov. Lesný fond CHKO Malé Karpaty tvoria dubovo-hrabové lesy karpatské, ako aj dubové a cerovo-dubové lesy. Nachádzajú sa tu aj stepné a lesostepné spoločenstvá, chránené v kategóriách maloplošných chránených území.

Prírodná rezervácia Orlie Skaly v Malých Karpatoch (k.ú. Šterusy) má výmeru 31,23 ha. Jej územie tvorí severo-západný hrebeň lesostepného charakteru nad Krivou Dolinou. Geologický podklad tvoria vápence. Predmetom ochrany sú prirodzené spoločenstvá lesostepného charakteru s prechodom do skalných stepí. Lokalita je značne významná aj z krajinárskeho hľadiska. Prírodná rezervácia bola vyhlásená v roku 1984.

Pohľad z Orlích skál na Klenovú

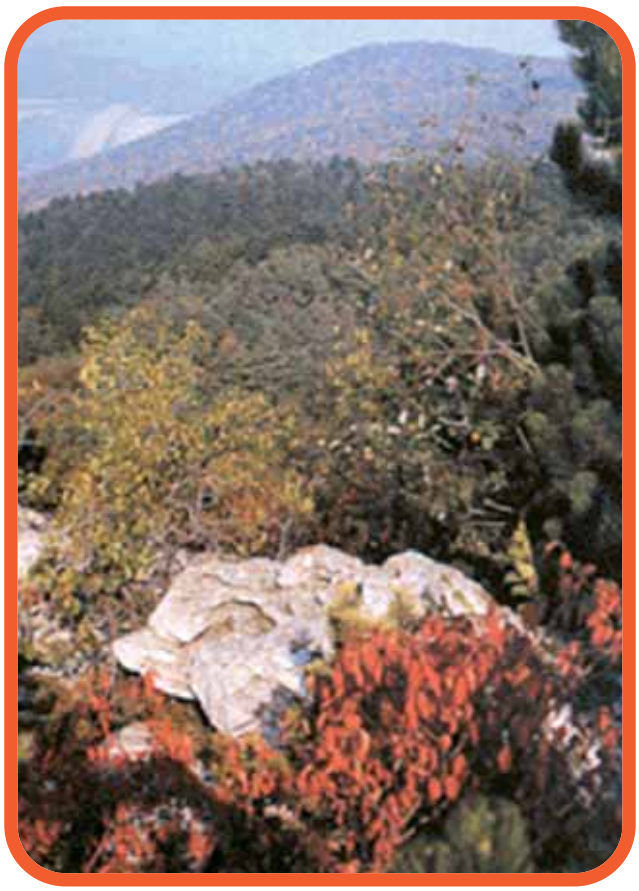

Na kóte Veľká Pec

Prírodná pamiatka Jaskyňa Veľká Pec v katastrálnom území obcí Prašník a Šterusy predstavuje dôležitú archeologickú a paleontologickú lokalitu s výskytom fosílnych nálezov: jaskynný medveď, hyena, divý kôň, mamut, sob a iné. Chránené územie bolo vyhlásené v roku 1979, ochranné pásmo jaskyne má rozlohu 20,35 ha. Skalný previs tvorí pseudokrasová forma vrcholu Veľkej Pece (438m n. m.) v neogénnych zlepencoch a pieskovcoch Dobrovodského krasu. Jaskyňa vznikla eolickou činnosťou.

Na území k. ú. Šterusy sa nachádza časť navrhovaného Chráneného vtáčieho územia **CHVÚ Malé Karpaty** (celková rozloha 55 764 ha) (Rybanič, Šutiaková a kol. (eds.), 2004) ako súčasť sústavy európsky významných území siete NATURA 2000.

Šteruský potok patrí podľa dokumentácie Regionálneho ÚSES okresu Trnava (Jančurová a kol. 1993) medzi ekostabilizačné plochy a je navrhovaný ako biokoridor regionálneho významu.

Ovzdušie a hlučnosť

V obci sa nenachádza žiadny výrazný zdroj znečisťovania ovzdušia a zvýšeného hluku, ktorý by závažným spôsobom znečisťoval, resp. negatívne ovplyvňoval prostredie. V nedávnej minulosti bolo ovzdušie znečisťované vykurovaním a pálením odpadu v domácnostiach (najmä plastov, textilu a bioodpadu). V súčasnosti je už vykurovanie takmer všetkých domácností zabezpečené plynom.

Vodné plochy, ochrana vôd

Intravilánom obce prechádza Šteruský potok, ktorý je na niektorých miestach v obci zakrytý. Časť z neho je v období výraznejšieho sucha vyschnutá. Približne v polovici obce sa do Šteruského potoka pripája Ráztocký potok.

Potoky v intraviláne a extraviláne obce nie sú dostatočne udržiavané. Znečisťované sú silnou vodnou eróziou, ale aj vypúšťaním odpadových vôd zo žúmp a divokými skládkami na okraji potoka. Necitlivé čistenie okolia potokov v nedávnej minulosti spôsobilo devastáciu prírodného prostredia obce. Všetky tieto negatívne ľudské aktivity majú za následok stratu pôvodného rastlinstva a živočíšstva, ktoré bolo typické pre územie obce.

Druh pôdy

Prevažnú časť územia tvoria hnedozeme. Nenachádzajú sa tu významné lokality znečistenej poľnohospodárskej pôdy vplyvom antropogénnej činnosti alebo iných ekonomickými aktivít.

Pôdne typy, pôdne druhy a pôdo-tvorný substrát ako aj sklonitosť reliéfu je možné vy-čítať z BPEJ (bonitované pôdnoekologické jednot-ky), ktorými sú:

- 244 01 – hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké
- 244 02 – hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké
- 219 01 – černice typické, prevažne karbonátové, stredne ťažké.

Poľnohospodárska krajina v Šterusoch

Na tomto území sa nenachádzajú kontaminované pôdy. Ochrana pôdy je čiastočne zabezpečená aj vďaka blízkosti CHKO Malé Karpaty, nakoľko v ich blízkosti je zakázaný chemický postrek poľnohospodárskych plodín.

Sceľovaním pozemkov v minulosti a odstraňovaním rozptýlenej zelene z krajiny vznikla intenzívne využívaná poľnohospodárska krajina, čoho následkom je pôsobenie veternej a vodnej erózie.

Odpadové hospodárstvo

V domácnostiach obce Šterusy prebieha čiastočná separácia odpadu. Zabudovaný je systém zberu starého železa a papiera, ich zber zabezpečuje obec dvakrát ročne. Zber komunálneho odpadu zabezpečuje spoločnosť TS Chtelnica. Akumulátory zbiera PVOD Kočín zdarma. V obci v súčasnosti nie je zabezpečený systém zberu vyseparovaného odpadu.

Obec zatiaľ nemá vybudované obecné kompostovisko pre spracovávanie odpadu z obecnej zelene.

Obyvatelia obce platia v súčasnosti poplatok za zber komunálneho odpadu vo výške 250,- Sk ročne.

IX. Cestovný ruch

V obci sa nachádzajú pamiatky zapísané v zozna-me kultúrnych pamiatok, zámky, kaštiele a múzeá.

Historicky hodnotnou národnou kultúrnou pamiatkou obce je rímskokatolícky kostol sv. Márie Magdalény, ktorý bol postavený v roku 1685 ako kaplnka. V roku 1756 bol zväčšený a renovovaný bol v roku 1815. Vzácny je najmä barokový hlavný oltár z 18. storočia s obrazom sv. Márie Magdalény uprostred. Zvonica vežového typu so stanovou strechou pochádza zo 17. storočia, zvon z roku 1646. Mariánsky stĺp je klasicistický, pochádza z roku 1801 a kamenný kríž, barokový, z roku 1788. Ďalšou kultúrnou pamiatkou je aj socha Jána Nepomuckého, postavená v roku 1763.

Zvonica

Mariánsky stĺp

Ďalšie cenné pamiatky

Názov	Miesto, stručný popis, história
Kostol sv. Márie Magdalény	Kostol stojí na hornom konci obce v areáli miestneho cintorína. Kostol bol postavený v roku 1683 ako kaplnka, dnešné presbytérium. Zväčšený bol v roku 1756 a v rokoch 1815, 1938 a 1968 bol renovovaný. V roku 1900 bola ku kostolu pristavaná veža, pri jej vstupe je pripevnená mramorová tabuľka s nápisom a erbom Svätého Otca Jána Pavla II. Hlavný oltár je barokový a pochádza z 18. storočia. Uprostred stĺpovej architektúry je obraz sv. Márie Magdalény, po stra-nách sú sochy svätcov a svätíc. Národná kultúrna pamiatka.
Zvonica	Je umiestnená pred školou, pochádza z 18. storočia. Pôvodne v nej boli umiestnené dva zvony z roku 1646 a 1922. Starší zvon je zaujímavou pamiatkou, na ktorej bola ako umelecký motív použitá numizmatická a sfragistická výzdoba.
Kríž pri ceste	Kamenný kríž, stojí pri pôvodnom okraji obce. Na rímske stojí stĺp s toskánskou hlavicou a kríž s kamennou plastikou Ukrižovaného a nápisom IN/RI. Na podstavci je zobrazený kryptogram mena Mária s korunou a srdcom prebodnutým krížom a kryptogram JHS s krížom a troma kloncami, ktoré sú otočené hrotom dole. Tieto znaky pripomínajú ukrižovanie Ježiša Krista a sú súčasťou zbrane Kristovej, ako jeden z nástrojov utrpenia. Sú aj symbolom rádu jezuitov. Kríž pochádza zo začiatku 19. storočia.
Kríž v extraviláne obce	Jednoduchý drevený kríž so strieškou a plechovou podobou Ukrižovaného a nápisom INRI. Kríž je mladšieho pôvodu postavený na mieste staršieho kríža.
Kríž na cintoríne	Kamenný kríž v areáli cintorína, ktorý druhotne slúži ako náhrobok umiestnený pred domom smútku. Na spodnej časti kríža postaveného nad frontonom je umiestnená plastika Panny Márie. Kríž s pozoruhodnou kamennou plastikou Ukrižovaného zhotovenou v románskom slohu má tvarované ramená a nápis INRI. Klasicistické prevedenie podstavca poukazuje na dobu jeho vzniku do prvej polovice 19. storočia.
Pomník sv. Jána Nepomuckého	Pri štátnej ceste a Šteruskom potoku pri pôvodnom okraji obce stojí kamenný pomník. Na rímse je umiestnená plastika sv. Jána Nepomuckého. V ruke drží diagonálne kríž s Ukrižovaným. Svätec je zobrazený ako kanonik s biretom. Pri jeho pravej nohe je umiestnený anjelik. Ide o hodnotné sochárske rokokové dielo z roku 1763. Sviatok sv.Jána Nepomuckého sa svätí 16. mája, je patrónom mlynárov, pltníkov, lodníkov a spovedelníkov, ochrancom hospodárstva, úrody. Národná kultúrna pamiatka.
Pomník sv. Cyrila a sv. Metoda	Kamenný pomník, ktorý stojí pri zvonici, kam bol premiestnený v roku 1947 spred školy. Na podstavci sú vyryté mená obyvateľov, ktorí dali pomník postaviť. Vysvätený bol 5. júla 1922.
Mariánsky stĺp	V intraviláne obce pred domom č. 103 stojí na kamennej členenej pätke podstavec štvorcového tvaru, ukončený viacnásobne profilovanou rímsou. Na rímse je stĺp s toskánskou hlavicou s podstavcom, na ktorom stojí socha Panny Márie s korunou a Ježišom dieťaťom na ľavej ruke. Stĺp pochádza zo začiatku 19. storočia, socha Panny Márie je mladšieho pôvodu. Národná kultúrna pamiatka.

Pomník Svätej rodiny

Kamenný pomník, stojí v časti Záhumenice na umelo navŕšenom pahorku. Na rímse stojí stĺp s profilovanou pätkou ukončený hlavicou s akantovou výzdobou a štyrmi hlavičkami anjelikov. Na stĺpe je umiestnená plastika Svätej rodiny. Na podstavci v jednoduchom orámovaní je vyrytý poškodený rok výstavby: 1776. Sviatok Svätej rodiny sa svätí 30. decembra.

Pomník Najsvätejšej Trojice

Kamenný pomník, stojí pri štátnej ceste pri ohrade PVOD. Na stĺpe, ukončenom zdobenou hlavicou, stojí plastika Najsvätejšej Trojice. Na podstavci je vyrytý ťažko čitateľný nápis. Okolo pomníka je novšia kovová ohrada. Pomník pochádza z roku 1801, sviatok Najsvätejšej Trojice sa svätí 29. mája.

Lurdská jaskyňa

Lurdská jaskyňa na okraji cintorína pri kostole sv. Márie Magdalény je postavená z lomového kameňa. Je čiastočne zapustená v svahu a uzavretá železnou ohrádkou. V jaskyni je umiestnená socha Panny Márie Lurdskej a socha sv. Bernadety panny. Sviatok Preblahoslavenej Panny Márie Lurdskej sa svätí 11. februára.

Kríž v extravilán obce

Pomník sv. Jána Nepomuckého

Voľnočasové aktivity využiteľné pre cestovný ruch

Z pohľadu cestovného ruchu môže obec Šterusy ponúknuť najmä zaujímavú polohu na úpätí CHKO Malých Karpát. V katastri obce sa nachádza aj prírodná rezervácia Orlie skaly a jaskynný útvar Veľká Pec. Malé Karpaty poskytujú možnosti na rekreáciu v zimnom i v letnom období. V Orlích skalách je ešte dnes možné nájsť pár orlov.

V chotári obce sú veľmi starostlivo udržiavané aj poľné cesty, ktoré spájajú Šterusy so susednými obcami a so širším okolím. Údržbu cezpoľných ciest, ktoré sú vhodné aj na cykloturistiku, celoročne zabezpečuje PVOD Kočín.

V CHKO Malé Karpaty boli pôvodne označené turistické trasy po lesných chodníkoch a cestách. Mikroregión nad Holeškou pripravuje projekt cyklotrás so zázemím a informačno-orientačným systémom v obciach mikroregiónu. Na tento systém budú naväzovať aj turistické trasy CHKO Malých Karpát.

Udržiavané poľné cesty v katastri obce Šterusy

Lurdská jaskyňa

Literatúra

Marián Klčo, Šterusy 1262-2002 (740. výročie prvej písomnej zmienky o obci)

Michalko, J., Berta, J., Magic, D., 1986: Geobotanická mapa ČSSR Slovenská socialistická republika. Textová časť. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 168 s.

Rybanič, R., Šutiaková, T., Benko, Š., (Eds.) 2004: Významné vtáčie územia na Slovensku. Územia významné z pohľadu Európskej únie. Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku, Bratislava, 219 s.

Jančurová, K., Auxtová, Ľ., Izakovičová, Z., Miklós, L., Tremboš, P., Krnáčová, Z., a kol. Regionálny ÚSES okresu Trnava. MIKROTOP. Slovenská Ľupča, 160 s.

Ing. Z. Aufrichtová, 2005: Marketingová stratégia, rozvoj a propagácia regiónu JE Jaslovské Bohunice. Združenie miest a obcí, región JE Jaslovské Bohunice, Trnava.

Zamkovský, J., Lukáčová, K., 2004: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Význam, štruktúra a základné metodické tézy. Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, Banská Bystrica, 18 s.

Klčo, M., 2005: Okres Piešťany – stručná história a erby miest a obcí. Balneologické múzeum v Piešťanoch, Piešťany, 28-30s.

Marián Klčo, Šterusy 1262-2002 (740. výročie prvej písomnej zmienky o obci)

Michalko, J., Berta, J., Magic, D., 1986: Geobotanická mapa ČSSR Slovenská socialistická republika. Textová časť. Veda, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 168 s.

Rybanič, R., Šutiaková, T., Benko, Š., (Eds.) 2004: Významné vtáčie územia na Slovensku. Územia významné z pohľadu Európskej únie. Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku, Bratislava, 219 s.

Jančurová, K., Auxtová, Ľ., Izakovičová, Z., Miklós, L., Tremboš, P., Krnáčová, Z., a kol. Regionálny ÚSES okresu Trnava. MIKROTOP. Slovenská Ľupča, 160 s.

Ing. Z. Aufrichtová, 2005: Marketingová stratégia, rozvoj a propagácia regiónu JE Jaslovské Bohunice. Združenie miest a obcí, región JE Jaslovské Bohunice, Trnava.

Zamkovský, J., Lukáčová, K., 2004: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Význam, štruktúra a základné metodické tézy. Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, Banská Bystrica, 18 s.

Klčo, M., 2005: Okres Piešťany – stručná história a erby miest a obcí. Balneologické múzeum v Piešťanoch, Piešťany, 28-30s.

Satelitná snímka obce Šterusy
(zdroj: Google Earth)